

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును. 3/0/27

Vol. 9.

జెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 2-వ తేది సోమవారము

No. 152

సంపుటము 5

జుండుభినామ సంవత్సరము, ఆశ్వయుజమాస శుద్ధ ద్వాదశి ౧౨.

సంచిక ౧౫౨

త్యరపడుదు.

నెల సులభము.

ఫల మధికము.

శ్రీ ఆంజనేయ వైద్యశాలవారి సుప్రసిద్ధ బోషధములు

శ్రీ జిల్లాబోర్డువారి బహుమానము పొందుచున్నది.

129 రకముల బోషధములున్నవి

(91) బోడకాల సంహారిణి:—ఎంతకాలమునుండియున్న శీఘ్రదీక్షమునైనను వారమురోజులలో గుణము కనబరచి. కాళ్లుమంటల్లు, నీరు నారిండుటయుగాక పనికిని పాదములు సహా స్వస్థమై కమలములవలె ప్రకాశించును.

15 రో. రు 4-8-0 వారమునకు రు 2-8-0

(40) నిఖిల వ్యాధిమైత్రే కంఠీరకము. చిట్టపిరంగి, పల్లిక, బద్దెగోగు సువాయిలున్ను, కీళ్లనొప్పులు, నల్లని పొడలు, మూలవ్యాధి, పొండుపు, సవామేములు, మేనామలు, మేనామ్రణములు, శుక్లవర్ణము మొదలు అన్ని వ్యాధులను వారము రోజులలో నివారణజేసి బలము, శరీరకాంతి, రక్తవృద్ధి, వీర్యస్థంబున కలిగించును. ఇచ్చాపత్రికం.

నెల రో. రు 6-0-0, 15 రో. రు 2-4-0.

(80) సర్వవిధ శిగ్గోగంబివిరోధము. జీర్ణించిన శక్తి, తేలుపు, ఎరుపు, నలుపు లోనగు యేరంగు శిగ్గైనను, మూత్రము స్వల్పముగాని, బోట్టుబొట్టుగాని పడుట, యీ గుణములన్నియు శిగ్గి రక్తపుష్టి చేయును. 3 ఫూటలలో గుణము కనిపించును. ఇచ్చాపత్రికం.

దబ్బీ రు 1-4-0

(48) మహాప్రసాదీరసము (అను అస్తాదశ కుష్టురోగసంహారిణి) నెల రో. 5-0-0, 15 రో. 2-12-0. సవామేములు, పొడలు, నుచ్చలు, కాళ్లు, చేతిచేళ్లు, పెదవులు, ముక్కు, కన్నెరాలు లానై ఎర్రవారి సదా తిమ్మలంగా నెండుట, మోసానీరు, అంజగ్రణములు కన్నెరాలును పరమావధము.

(27) శ్రీరామాస్త్రయోగము 5 రో. రు 8-0-0, 15 రో. రు 4-0-0. కఫములు, క్యాసకాసలు, దగ్గు, కడుపు, పొట్టసము, మొ॥ శ్లేష్మవ్యాధులను బ్రహ్మాస్త్రము, 3 ఫూటలలోకఫమును హరించి నెలరోజులలో పూర్తి నివారణ నిచ్చును.

శివాలపుం, కొత్తపేటపోస్టు } కె. వి. ఆచారి, K. V. Achari
(నాదావరిజిల్లా) } ఆయుర్వేద యూవాని డాక్టరు. Ayurveda unani Doctor.

శివకవచము, కిష్టపడువారికిది యోగ గొప్ప ప్రసాదము

దుష్ట నక్షత్రములచే గలుగు బాధలు, భవనష్టము, ప్రాణత్యములు వృధాయగుట, ప్రేమాతిశయములందు ఆకాశం మనోవిచారములు, వ్యాధులు మొదలగునవి పటాపంచలై పారిపోవునట్లు చేయుటకుండు ప్రసిద్ధిచెందిన ఈతాయిత్రుడు ప్రఖ్యాతమైనతేజియను ఈ ప్రపంచమునందులేదు. అభ్యష్టము అమితముగా హెచ్చును. ఒక వారమురోజులలో అన్నియు రప్పక జయమగును బాతకములు వ్యత్యాసములేక వ్రాయబడును. ఒకసారి అర్చియించి చూడవలెను.

వెండి 1-కి ధర రు 3, అష్టధాతు రు 5.

Pundit S Jyotirvid,
Astrologer, 7/A Star Lane
P O Calcutta

మనోల్లాసిని

ఇది అత్యుత్తమము, గానము నత్పత్తితేయు తత్వయంత్రము. వస్తు కాస్త్ర తేలికచే 32 పెట్టబడి, మిగుల ఆనందము కల్పించు సాధన మిదియొక్కటియే. ఎట్టి దుష్ట సంకటములైనను, సూర్యశక్తియుచే కరిగిపోవు హిమము వలె, యీ దివ్యగానముచే నాకర్షింపబడక మానవు.

మీగురుల గానముగౌరవముచే నింపి సంత్సరింపబడదలంచుచు తత్తబంధమును వ్రాసి రు 1-0-0 కయ మగు "మనోల్లాసిని" వెప్పించుకొనును.

మ్యాన్యుయల్-రవీనా ఆండ్ కో,
హోమ్బబాక్సు, నెం 1249 బరు, మద్రాసు.

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైశ్వర్యములకు మార్గదర్శి అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ, (8198) 27, రీసాలాదగోడ్డు మదరాసు.

కత్తికట్టలు — చావులు

కప్పుతాళములు. ఆంధ్రసాదరులచే చేయబడినవి. ప్రాత్యహింపును. వెంటనే ధరల క్యాటలాగును వ్రాయును. బి. మొకశ్రీశ్యస్థు అండ్ కో బెల్లూరు అండ్ లాక్ మోకర్న etc. పెద్దపునం. (నాదావరిజిల్లా) కెల్లూరుగారికి జరిగిన "ఇంద్రప్రస్థ" పెద్దపునం.

వనాషధిసరస్వరిల్లా

రక్తహీనతను పోగొట్టి రక్తమును పరిశుభ్రము చేయుట యందు చేరెన్నిక గాంచినది. ధర 1-10-0 ఇండియా సిల్కాకానందు ఎచ్చటికైనను రహాలాభము. ఉచితముగా పంపబడును.

వీలాసము పి. డి. సావంత్
నెం 144 వనపవాడి, బొంబాయి

అపూర్వ రాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు) 1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు } 2 4 0
3. గాంధీమహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము 1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము) 1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము " 1 0 0
6. సంస్కారణి " 1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము " 0 12 0
8. స్వరాజ్యరథము " 0 8 0
9. గాంధీ మహోదయము " 0 8 0
10. ఆలీ ప్రభుతులనిర్వంధము " 0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానరహస్యము 0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము(ఆంధ్రమాసు) 0 6 0

ఆంధ్రదేశమున ప్రకటింపబడు రాజకీయగ్రంథము లన్నియు ముద్రణ వ్యయము. (402) ఉపేంద్రప్రసాదరాయము, 17, నారాయణ మొదలిబిడి, మదరాసు.

S. RAMA Aiyer,
P. O. No 238, Calcutta.

HAKIM ABDUL HAJI.
P. O. Samtani,
Barbhanga B. & C.

26. బాద్యే, మదాసు

శంకర్య పార్వతి, రాయవరం (గోదావరిజిల్లా.)

నుతరుమండి, లాహోరు, పంజాబు

GALLEY'S MOTOR INSTITU
Post Box No. 1004, Kilpauk Ma.

బొంబాయి-మద్రాసు.

కడలూరు జయిలు

కడలూరు జైలు వృత్తాంతము తెలియజేయుటకు మి
పులికాపాతములు, కడు మిత్రులూరై యుండునగాన అవిషయ
మై వృత్తముగా నీ కేంద్ర పాంథరచివాదము. నేను నెవ్వెంబరు
14 వ తేదీని కారాగృహమునుండి విడుదల అయినగాన కేంద్ర
వ్రాసిన దంతయు ఆతేదీవరకు అచ్చట జరుగుచుండెడి వృత్తాంత
మని ముగించె నుచున్నాను.

దక్షిణ ఆగ్నేయజైలుజైలు, కడలూరు (కొత్తపట్నము)
నకు పుమాను మూడుమైళ్ళదూరమున నున్న కేవలకొండపై
నున్నది. వైకి మాయవారికి కన్నులకింపుగ నుండదు. గోడలు,
జేసురుంగు కలిగి, లోపలనన్న ఖయిలీలు ఎంతభాదపడుచుం
దులో అనభీతిగ గొల్పుచుండును గాన వైకి, గోడలు ఎంతకట్టు
వుగ గానించునో లోన అంతరమ్యముగ నుండును. ఎచ్చట
చూచినన, వేప, చిత్ర, పనస మొదలగు చెట్లు గుంపులుగా
నున్నవి.

జైలునకు మధ్యనున్న ఒకనలయా కారముగ స్థలములో
పూల పందిచే కప్పబడిన ఒకగచ్చుకుండుయ్య, తుండనకు
మధ్య ఒకజలయంత్రమును ఉన్నది. ఈవలయునకు మట్టును
ఎనిమిది పాడునగు గృహములు గలవు. ఒక్కొక్క గృహమునకు
30 కొట్ల చొప్పున ఉన్నది. కొట్టునకు రెండు కిటికీల మొల నుండు
టచే గాలియు వెలుగు, కొట్టులోనికి విరివిగా వచ్చును.

జైలులో జీవనము.

సాయంకాలము పుమాను 6-30 ఘంట ఖయిలీలు తమ
తమ కొట్లవద్ద నుండవలెను. 7 గంట లోపుగా కొట్లన్నియు
మూయుదును. జైలులు అధికారులు రాజకీయఖయిలీ తమతమ
పీఠములను ఉపయోగించుకొనుటకు అనుజ్ఞ నిచ్చిరి. రాత్రి
పుమాను 9 ఘంటవరకు వెలుగుటకు తగిన కిక్కిననూనె దీపము
లలో అనుసరించు పోయబడుచుండును. మేము పుమాను 9 గంట
వరకు పుస్తకములను చదువుకొని పిమ్మట పనుకొనుచుంటిమి.
ప్రస్తుతరాజకీయ విషయములకు సంబంధించిన పుస్తకములను
ఖయిలీలు తెప్పించుకొనుటకు జైలువారి సమ్మతియిది.

కొట్టులోనికి పోక పూర్వము, పాకీవనివాడు ప్రతికొట్టులో
ఒకమూల ఖయిలీలు తమ దేవాబాధను తీర్చుకొనుటకు ఒకకుండ,
మూడుడు ఉంచును. ప్రాతఃకాలమున కొట్లు తెరచిన పిమ్మట
పాకీవనివాడుచ్చి కొట్టులో నుండు యాపాత్రలను తీసికొని
పోవుచుండును. అనన్యమును పూర్తిగ తొలగజేసికొనిన కొం
డరు, తమ తమ కొట్లనుండి స్వయంగా యాపాత్రలను మోసి
కొనిపోయి బైట పెట్టుచుండిరి. కాని ఇటుల చేయవలెనన్న
నిర్బంధ మెప్పుడును ఆజైలులో లేదు. ఉదయం, పుమాను 7
ఘంటలకు మేము అందరము గంట తీసికొనుచుండెడివారము.
గంట ప్రాగిన అందరము సుమారు 10-30 ఘంట వరకు యధా
శక్తి ననుసరించి కొబ్బరిపీచును త్రాడు చేయుచుండెడివారము.
పిమ్మట పోయబాధకు బోయి స్నానముచేసి తిరుగ మామా
కొట్లవద్దకు వచ్చునరకి భోజనపదార్థములు తెయ్యగనండ, పో
యి తెచ్చుకొని యెవరికొట్లవద్దనున్న చీడవైవారలము భుజించు
చుంటిమి. పిమ్మట కొంతకాలము విశ్రాంతి తీసికొనిచుంటిమి.
మరల సాయంకాలము సుమారు 5 ఘంటలనరకి భోజనముచేయు
చుంటిమి. కిరీరములో అస్పృశ్యతగా నున్న వారెల్లరు సుమారు 4
ఘంటలకు చికిత్సాలయమునకు పోవుచుండిరి. భోజనవానతరము
జైలులోనున్న బాటలపై కొంతకాలము పికారు చేసినపిదప
మరల సుమారు 6 ఘంట లకు యెవరికొట్లవద్దకు వారలము
పోవుచుంటిమి. సాధారణముగ అనదిసమున ఇట్లు జరుగుచుం
డెడిది.

వైద్యుల ఆంగు

విడివైదీలు ఎవరిమధుల వాద భరించుకొనుచుండిరి. వా
రికి కాలికి ఆభరణము లేదు. గండవెండేమును భరించుటకు
అర్థము కలిగిన వైదీలే, పీరికి ఒకజత లాగులు, ఒకజతచేతులు లేని
జుబ్బాలు, ఒక కువారు, కాపినము, జైలు అధికారులు ఇత్తురు.
కొద్దికాలముకేరం, భోజనమునకు మృణ్మయపాత్రల నిచ్చు
చుండెడి వారు గాని ఇప్పుడు ఎల్లూమినియం కంచములను పాత్ర
ములను ఇచ్చుచున్నారు. వారమున కొకసారి ఒకేఒక ఛిట్ట
శీకాయపొడిఒకచిన్న సబ్బుముక్క, చిన్నగరిపెడు నూనెయు
ఇచ్చుచున్నారు.

గమనింపవలసిన లోపములు

స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచున్న కేవలములోనున్న రాజ
కీయనిర్బంధితల జీవనములకును, ప్రస్తుతము జైలులోనున్న రాజ
కీయ నిర్బంధితుల జీవనములకును సమాప్తాంతములు భేదమున్నది.
చదువుకొనుటకు దినపత్రికలు లేవు. సరికదా, వారపత్రికలుగాని

చివరకు మాసపత్రికలుకూడలోనికి రానిచ్చుటలేదు. మజ్జిగ, నేయి
మొదలగు అవసరములకు పదార్థములనుగూడ వారమున కొక
సారివచ్చు D.M.&S.O. గారిఆశ్చర్యకరమైనవిచ్చుటలేదు.
D.M.&S.O. గారినివలయుపదార్థములకుగుటకూడమురుగిది.
అడిగినది ఇచ్చుట, ఈయకపోవుట వారిచిత్రాపారముగ నుండు
నుగాని సాధారణముగ, సుబలు సందర్భానుసారముగ నుండదు.
జైద్యసహాయము చాలలోపముగ నున్నది. ప్రస్తుతము జైలులో
పనిచేయుచున్న డాక్టర్ అసిస్టెంట్ సర్జన్ గారి తెలివితేట లెట్లున్నను
వలయుతీరిక ఆతనికి లేదని దృఢముగ చెప్పుచున్నాను. జైలులో
ప్రస్తుతము సుమారు 300 మంది ఖయిలీలుగలరు. భోజనసౌకర్య
ము లేకపోవుటచేతను, ఇప్పుడచ్చటనున్న రాజకీయ నిర్బంధితు
లు, స్వతఃకుమారులకుటచేతను, కోగులసంఖ్య ఇదివరకుకన్న
ఇప్పుడు విశేషముగనున్నది. వైద్యునివిధులు ముండు. ఇతడు వందు
లు తయారుచేయుట, కోగులపరచుకొను, కస్తూరిచికిత్స, ఇంకిను
తన ఉద్యోగమునకు సంబంధించిన వ్రాతకోతలు, మొదలగున
వన్నియు చేయవలెను. చేయవలసినపనుల తక్కువగుటచే ఒకటి
యుగూడ బాగుగచేయుట కవకాశము లేకుండనున్నది. ఈ
లోటుపాటులను సవరణచేయుట కొక్కటేవిధము. ఇప్పుడున్న
వైద్యునికి సహాయము చేయుట కొకవైద్యుని నియమించినయడల
ఇరువురుగలసి పనులను సర్దుకొందురు. ఈయిరువురిలో నొకరు
అనభివముగల సీనియరు డాక్టర్ అసిస్టెంట్ సర్జన్ అయి ఉండుట
అవశ్యకము. జైలు నిషయములోకూడ నిద్రలేలోటు. జైలునకు
నియమితవిధులు విస్తారము. అందుచే న్యాయాన్యాయవిచక్షణా
కాశలము నుపయోగింపవలసిన విషయములలో తేలుద్ది నుపయో
గించుటకు తగినఅవకాశ మిచ్చుటకు ప్రస్తుతమానికున్న విధుల
లోనుండి బుద్ధిని వినియోగింపవలసినదని వ్రాసికొనినను నేర్చి
రచి పీటిన నిర్వర్తించుటకు, వేరుగ ఒకగురుస్తాను నియమించ
వలెను. ఈ త్రైతముల రాజపోకలు కలిగి జరుగుచుండుట లేదు
కొందరివిషయమైన, ఎన్నిఉత్తేజములు వాసినను చేరుటలేదని
స్పష్టముగ తెలియుచున్నది. ఇంటివారు వాసిన ఉత్తరములు
ఇట్లు చేరకపోవుటకు కారణమేమో తెలియకున్నది.

మొత్తమునై కడలూరు జైలులోనున్న ఒకటికొట్టు
బాగుగా నేయున్నది. గదులచట్టము తగినంత మెరకగా నుండు
టచే పురుగు పుట్ట లేవియు సాధారణముగ గదులలోనికి వచ్చుట
లేదు. ప్రచారకుల నిర్బంధించుట వారిభావములను మార్చి వారిని
వారి సంకల్పములకు విముఖులనుగా జేయుటకువో ప్రభుత్వ
మువారు మిక్కిలి పొరబడి రననగును,
బరంపురం.

పిన్నింటి వేంకటరమణారావు

గురక బాగు సంక్షోభము

అరెస్టులవివరములు

27 వ తేదీ సాయంకాలము తెగవ నలుగురిమధున 6
మంది ఆకాలీలు గురకబాగుతోటకు వెళ్లగా, వారినిదరిని పో
లీసులు అరెస్టుచేసిరి. 28 వ తేదీ ది వ ర కు 496 గు రి ని
అరెస్టుచేసిరి. 27 వ తేదీని ఆ రె స్టు చే య బ డె న వా
నందరిని పోలీసులు చాల బాధించిరి. 19-వ తేదీని అరెస్టుచేయ
బడిన ఆకాలీలను 27-వ తేదీని గోవిందపురు కొటనుండి కొర్టుకు
తీసికొని వెళ్లుచుండగా కొటవదిలి 50 గజములు వచ్చిపిచ్చుట
వా కొకభక్తిగీతమును పాడ వారంభించిరి. డబ్బుల్ మార్పిమీద
వారిని కొర్టుకు తీసికొనివెళ్లుదని పోలీసు ఉద్యోగి కనిస్తేయుల'కా
బాపించెను. కనిస్తేయులు ఆకాలీలకు తెలిపిరి ఆకాలీలు పాటమాన
జ్ఞాపించెను. ఉత్తరప్రకాశము నడువలేదు. వారివాయకుని నలుగురు
పోలీసులు పట్టుకొని లాగి త్రొసి కొట్టిరి. తుపాకీమధుతో
నతని కాలు చితుకగొట్టిరి. మరియదరినిపాడ కొట్టి యాశ్చర్యని
శిశోహాని సంఘమువారు ప్రకటించిరి.

28 వతేదీ అరెస్టులు

28 వ తేదీ సాయంకాలము 30 మందిని అరెస్టుచేసిరి. ఇది
యే యింతవరకు మిక్కిలి వామ్యసంఖ్య. మిత్రుడిచే రెవరిని
ఆకాలీల నుగగా గురుగోవిందసింగు (వదవగురువు) అని వారు
జవాబుచెప్పుచున్నారు. "గురకబాగునుండి బయలుదేరిన
పిమ్మట అరెస్టుచేయబడిన ఆకాలీలను దారిలో కాగనిచ్చుట
లేదు. ఆరాతి వారి కావార మిచ్చుటలేదు" అని శిశోహానిసంఘ
మువారు ప్రకటించిరి.

చాటుపద్య మణిమంజరి - ద్వితీయభాగము
వెల రు 1-6-0. క్షణ శేఖర ప్రతి రు 1-10-0
మూన్నాళ్లముచ్చట - వెల 0-6-0.
అడ్రసు:— మణిమంజరి మేనేజరు,
(142) తిరువల్లిక్కేడి, మదకాను.

ఆంధ్రుల చరిత్ర

వేగిదేశ కాసనములు.

ఇంద్రవర్మ కాసనము

(స్వకీయ విలేఖకుడు)

కాకినాడ, 24 వ నెవ్వెంబరు:—ఇంద్రవర్మ కాసనము
నూతనముగా సంపాదించబడినవానిలో నొకటి. రాజరాజ
నరేంద్రుని కాసనము ప్రకాశము వెనుకకు లెక్కింపగా ఇంద్ర
వర్మ అను రాజు క్రీ. శ. 664 సంవత్సరమున వేగిదేశమును
పాలించినట్లు తెలియుచున్నది. అతడు ఆఱుదినములు మాత్రమే
పాలించినట్లు చారిత్రములు వ్రాసియుండిరి. ఇంత స్వల్ప కాసనము
నందు నొక కాసనము వ్రాసియున్నట్లు అసాధారణమైన విష
యము. కొండవాగురు అను గ్రామమును దుర్గకర్మ, చండికర్మ
అను బ్రాహ్మణులకు దానము చేసినట్లు యీ కాసనము వలన
స్పష్టమగుచున్నది. ఈ కాసనము స స్కృతభాషలో వ్రాయ
బడిన దై నను మధ్యమధ్య కొన్ని దేశీయపదములు వాడబడి
యుండెను. అవి యేభాషలోనినో సామ్యముగా నుపింప
వీలులేనట్లు కన్పించుచున్నది. "అలపాకబోకో" నెప్పిలకో"
"సోమయాజుల వెళ్ళెక్కబోకో" "మాట్ట బోకో" పాల్కూం
కుళ్ళే కాంకోవోడబోకో" అనువి ఉదహరింపబడియుండెను.

వినువాడలపాలెపు కాసనము

ఇది కాకినాడ వాస్తవ్యులైన కీ. శ. వాళెం పద్మనాభ
ముగారిచే ప్రథమమున సంపాదించబడినది. ఇది యామధ్య దొర
తనమువారికి వంపబడి చనుకబడినది. కా. శ. 940 సం. అనగా
క్రీ. శ. 0 8 సంవత్సరమునందు యీ కాసనము వ్రాసబడినది.
రాజరాజనరేంద్రుడు క్రీ. శ. 1022 సం. నెవ్వెంబరు నెలలో
పట్టాభిషిక్తుడైయుల యీ కాసనము వలన ఋజువగుచున్నది.
వలూ కామరాజు, తెర్కూరాజు, యిచ్చుడి బెడంగరాజు, శో
ధపరాజు, కాలియుగ కల్లరాజు, - పిరు "పడవాల నడుప
నేయకు (నడ)" - అనగా నీసాధితతి అని అర్థము చెప్పుబడు
చున్నది - ఆగ్రహారములు యిచ్చినట్లును, యీ ప్రదేశములకు
వై ఋతిభాగమున కాలూరు, మూర్పున పోంగాటది, దక్షిణ
మున గరివిడి, ఆగ్నేయమున రేంకులచెయ్యపు, పశ్చిమమున పోతి
పూడి, మొదలగు వాడుల మధ్య ఆ యగ్రహార ముండియును
కాసనము తెలుపుచున్నది. ఈ ప్రదేశములు ప్రస్తుతపు కృష్ణా
జిల్లాలో నుండియు ఉద్దేశింపబడుచున్నది. ఈకాసనము అప్పటి
తెలుగువనముతోనే వ్రాజబడియున్నది. వన్నయభిట్టునకు
పూర్వమయిన దగుటచేత వాజ్మయచరిత్రకోధకుల మపకారి
కాగలరు. వైనుదహరింపబడిన రాజులు సామంతరాజులై
యుండవోవు.

హిందీ - తెలుగు

బాలశిక్ష 0-6-0
మొదటి వాచకం 0-6-0

తెనుగు తెలిసినవారికి హిందీ నేర్చుకొనుటకు
వీలయిన సులభ శయిల్లిని వ్రాయబడినవి.

తపాల ఖర్చు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా 'కార్యాలయము
తపాలపెట్టె 212, మద్రాసు.

సత్యవత్స పాఖ్యానము

శిశు

భోగేశ్వర మాహాత్మ్యము
ఇది యొక శ్లేతముయొక్క మహాత్ము. ఇందు
శ్రీశైలమహిమకూడ జక్కగ వర్ణింపబడియున్నది.
కవిత్యము కడురసవంతమై ముద్దులుమూట గట్టు
చున్నది. కల్పనలు మెండు. ఈ గ్రంథము శేషట్టిన
జాతకుల కొక బద్ధమేని వదల మది జనింపదు.
ప్రతి 1-కి ధర రు 1-0-0. పోస్టుఖర్చు ప్రత్యేకము.
ఆంధ్ర పత్రికా కార్యాలయము
7, తంబుకట్టి పిల్లి, మ

చెన్న పురి బజారుధరలు

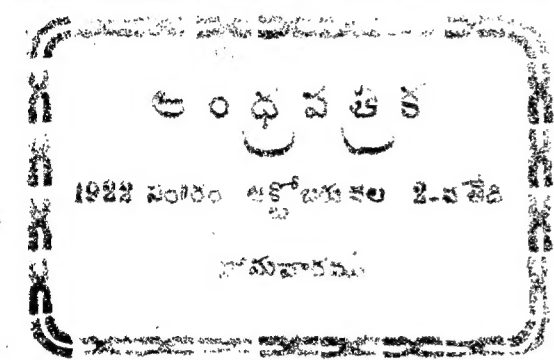
అక్టోబరు 2-వ తేదీ సోమవారము.

ఫేజవాదులో జరిగిన మిలేనాదినకు గూర్చిన నివేదికలు
లను లక్నోలో పరిశీలించిన పిమ్మటనే పు. కలకు పంపుచున్నా
రని యిండియాను దెయిలి టెలిగ్రాఫు పుతక ప్రకటించెను.

సంవత్సరాదినంచికలు.

సంవత్సరాది సంచికలు తయారైనవి. చందా దార్లకు పి. పి. లు హాపుట ప్రారంభించితిమి. నెంబర్లవారిగా రోజూ కొంతమందికి రవాణా చేయబడుచుండును. దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు ఖరీదు 1-0-0. వారపత్రిక చందాదారులకు ఖరీదు 1-4-0 నిర్ణయింపబడినది. ప్రతి సంచికకు తపాల స్వయము 0-8-0, మని ఆర్డరు గునుము 0-2-0 తగులుబడి యుచున్నది.

భాషాభిమాను లెల్లరు తక్కువ స్వీకరించి మా యుద్ధమునకు తోడ్పడ గోరుచున్నాము. న్యవస్థాపకుడు.

గాంధీయుగము

గాంధీకిన్నను ఎక్కువగా విప్లవవంతుడను, ఎక్కువగా ధైర్యశాలియు, ఎక్కువగా ఉన్నతాశయి యును. ధీరాత్మమునందు సంచరించుచుండలేడు. గాంధీని మానవులలోకల్ల మానవుడనియు, పిదు లలోకల్ల పిరుడనియు, దేశధర్మలలోకల్ల దేశధర్మ ఉనియు వర్ణించవచ్చును. ప్రస్తుత సమయమున హైందవమానవత్వము ఈనీయందు ఆత్మత్వప్రసక్తి బడసెనని చెప్పవచ్చునని కీ. శే. గోపాలకృష్ణ ఘోష త గారు తెలిపియుండిరి. లాలా లజపతిరాయగారు ప్రపంచపర్యటనము చేసినవచ్చినవిమర్శలు, తాను దిగిగిన మూడుభండములలో గాంధీ యంతటివాడు గనుగొనడని బలికియుండినను. అమెరికా ప్రముఖుడగు రిచర్డు హోమ్సు గారు గాంధీమహాత్ముడు లోకోత్తరపురుషుడని వర్ణించియుండినను. గాంధీ మహాత్ముడు భారతజాతీయ నిర్మాణకుడని, బొంబాయి క్రాంతికుల వ్రతీకానందపాదకు లగు పిక్టాలు గారు బొంబాయిలో ప్రసంగించియుండిరి. గాంధీ మహాత్మునినామము ఆసియాభండమునందు గృహ నా మ మయినది. పాశ్చాత్యప్రపంచమునందు నైతము, మహాత్ముని సందేశమున కచ్చెరువొందుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని మూలమున హైందవ సమస్య ప్రపంచసమస్య యగుచున్నది. మహాత్ముని యువదేశములు హిందూదేశమునకేగాక ప్రపంచమున కంతకును, తరణోపాయ మొసగుచున్నది. గాంధీమహాత్ముని గొప్పతనము దేనియందు గలదు? మహాత్మునికన్నను, ఎక్కువగా బుద్ధిసూక్ష్మతగలవారు లేకపోలేదు. వివికము ప్రసిద్ధులగు వక్తలులేకపోలేదు. మహాత్మునికన్నను బలవంతులును, విశ్వర్యవంతులును, నాశ్వరత్వప్రతిగలవారును పెక్కురు గలరు. కాని మహాత్ముడు యుగనిర్మాణకర్త, ప్రస్తుతియుగము గాంధీయుగము. ఈ యుగము, తనవనిన నెఱవేర్చిన గాని, గాంధీ యవసరము ప్రపంచమునకు దీరిపోయి. సత్యమును, అహింసయు, మహాత్ముని సిద్ధాంతమునకు మూలా భారములు. ఈరెంటియందును సర్వమును ఇమిడి యున్నవి. సత్యమునకును, అహింసకును, అవి పాభావసంబంధముగలదు. గాంధీమహాత్ముడు సత్య, అహింసా శౌందర్యమును ప్రత్యక్షము చేసెను. ఇది భాగ్యుని గోచరించిన గాని, హింసయొక్కయు,

అసత్యముయొక్కయు ఃకృతాకారము గోచరింపజాలదు. హింసయొక్క వికృతాకారము గోచరించినగాని, ప్రపంచశాంతి చేరూరజాలదు.

గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతములు ని జాత్యమును గ్రహించుటకు హిందూదేశమునకే యంతకాలమువట్టెను. ఓషీణాశ్రీకాయందు గాంధీ మహాత్ము డారంభించిన మహోద్యమము నేటికీ వర్ధిల్లుచునున్నది. అకాలీల చారిత్రమునందడి ప్రత్యక్షమగుచున్నది. ప్రపంచ మీ సందేశమును గ్రహించినగాని తరింపజాలదు. ఇందుకు మరొకంత కాలము బట్టెను. కాని, హిందూదేశము స్వధర్మము ననుష్ఠించి, పాటుబడుచో ప్రపంచోద్ధరణ మొనకు నైతము విశేష కాలము వట్టెను. ద్వితీయ దానాధ టాగుగారు యంగుండియా వక్రతీలో వివరించినటులు, హిందూమతమున కాధారభూత మగు ముక్తి వాంఛయే, మహాత్ముని సిద్ధాంత మునకును ఆధారభూతమగుచున్నది. అహింస, దర్శనసంగ పరిహారము, "సహాయోప్రతిపాదనా" సూత్రము, అసాధు సాధునాడయలే ధర్మము, ఈ నాలుగుసంధిములును మహాత్ముని యుద్ధమునను నిలువబెట్టుచున్నవి. దుర్మార్గముతో సహవాసము బనికరాకున్నను, గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతము ననుసరించి, దుర్మార్గమును దుర్మార్గముచే జయింపజనదు. దాష్ట్యమును, సాధుత్వమునలననే జయింపదగును. ఆత్మశక్తి అదృశ్యమగునది. గాంధీమహాత్ముడు పలుమార్లు నుడివినటుల దాని ప్రయోగించువారి నది పరిశుద్ధపరుచును. ఎవరైతే దానిని ప్రయోగించెదరో వారి నది పవిత్రవంతుని గావించును. దీనిని దొంగలంక పిలువెను. ఈసాధన షేన్నడును త్రుక్కవట్టెను. దీనియందు అపజయ మినునదియే లేదు. ఈ సత్యమునే ద్వితీయదానాధ టాగుగారుగూడ సువ్యక్తపరచిరి. ప్రపంచము నందూ పశుబలమునకును, సత్యమునకును నిరంతరము పోరాటము జరుగుచున్నది. బలమే న్యాయ మను సిద్ధాంతమును ఆధునిక రాజ్యాంగవేత్త లంగీకరించి బనిముచున్నారు. ఇందువలన ప్రపంచం / ధర్మాయుష్టమైనది. న్యాయమే బలమును సిద్ధాంతము సంగీకరించెడివారు, గాంధీ మహాత్ముని నాయకత్వముక్రింద వై సిద్ధాంతమునకు తావులేకుండు జేయవలసియున్నాడు. ఆధ్యాత్మిక శక్తిని అహింసతో జతజేర్చి ప్రయోగించుట మహాత్ముని యిచ్చయని ద్వితీయదానాధ టాగుగారు వివరించుచున్నారు. మహాత్ముని యిచ్చ నెంత వరకు నెఱవేర్చినా యది ప్రతి భారతీయుడును నేను ప్రశ్న చేసికొనవలయును. ఇది వరకు తానిందుకు లేక ప్రధ పహింసనిచో నేటినుండియైనను శ్రద్ధపహింసవలయును.

గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతములు అసాధ్యము లనియు, ఆచరణ యోగ్యములు గావనియు బలికెడి వారికి, ఒకవంక అకాలీచారిత్రమును, నేరొకవంక సూరతుపాదుల ధర్మనిరతియు ప్రత్యుత్తర మొసగుచున్నవి. మహాత్ముని నెతియగు కస్తూరిబాయి గాంధీగారు నేడు దేశమున కంతకును పంపినసందేశమును వేరొకచో ప్రచురించితిమి. అహింసా, స్వదేశీ, అస్పృశ్యతా నివారణమును ఆచరణలో బెట్టుటకు నేడు దృఢముగ సంకల్పము జేయవలయునని, ఈమె భారతీయుల నెల్లరను వేడుకొనుచున్నది. అహింసాసందేశమును గురుకాబాగ్లో అకాలీలు కడుప్రశంసార్హముగ నిర్వహించినందులకు కస్తూరి బాయి మిగుల అభినందించుచున్నది. గాంధీమహాత్ముని మనస్సు ఎంతగ ముప్పొంగుతో యూహింపజాలము. సూరతుపాదులలో ముఖ్యులు మూడునందలమంది గలసి, అస్పృశ్యతను పాటించక నిన్నుజాతుల కష్టసుఖములలో పాల్గొనినందు

లకు గాంధీమహాత్ముని సలహా సంతకమును బుచ్చుచున్నది. దూరదృష్టితోచూచిన, మహాత్ముని సంకల్పము నెఱవేరుచున్నది గాని, విచ్చిన్నమగుటలేదు. మొదటి వరదవాల్లు తగ్గిపోయినను, ఉత్సాహము క్రమమార్గములబట్టి ధర్మవ్యాప్తికి తోడ్పడుచున్నది. శాశ్వతలాభ మిందువలన గలుగగలదు. గాంధీమహాత్ముని జీవితమును జాగరూకతతో బరిశీలించినచో, మొదటినుండియు ఒక్క సూత్రముననుసరించియే అది నడుచుచున్నదని గ్రహింపవచ్చును. రాజకీయ విషయములకును, ధార్మిక విషయములకును, గాంధీమహాత్ము డెన్నడును అడ్డగోడపెట్టలేదు. 1916 సంవత్సరమునందు చెన్నపురి విషయ శిఖా వేశములో నుభగ్యసింధుయ, ధార్మిక విషయముల నుండి రాజకీయ విషయములను నేరుజేయుచోనవి శవచ్ఛము జాలియుండునని, గాంధీమహాత్ముడు బలికియుండెను. ధర్మబద్ధముగాని యుద్ధము నేడి యయినను శుభ మొనగూర్చుబాలము. ధర్మమునండి నేరుజేయబడిన రాజకీయములలో పాశ్చాత్య ప్రపంచము తల్లడిల్లుచున్నది. ముఖ్యులైతిమి. దుఃఖమునుండి బయల్పడుటకు దారిజెప్పుగానక పరితపించుచున్నది. హిందూదేశముగూడ స్వారంత్రిసిద్ధికి అట్టి మార్గమున బడికొట్టుకొనిపోవుచున్న సమయమున, గాంధీమహాత్ముడు అడ్డుగలిగించెను. దేశదృష్టిని మరల ధర్మధర్మము వంకకు దివ్వెను.

హిందూదేశమునకును ఇతర దేశములకును గల నిజభేదమేమి? 1917 సంవత్సరమునందు జరిగిన గుజరాతు రాష్ట్రీయ సభక ధ్యక్షులుగ నుండి గాంధీమహాత్ముడిభేదమును స్పష్టముగ వివరించెను. "హిందూదేశము యూరపుగాడిను సంగీతని నేను మరువజాలను. హిందూదేశము జపానుగాదు. హిందూదేశము చీనాదేశముగాదు. హిందూదేశ మొక్కటియే కర్మభూమి. మిగిలినది భౌగోళియమైన సత్యము నామనమునందు స్థిరముగ నాలుకొనియున్నది. హిందూదేశసందేశము ఇతరదేశముల సందేశములకన్నను భిన్నమయినది. ప్రపంచమునకంతకును ఆధ్యాత్మిక సామ్రాట్టుగనుండుటకు హిందూదేశము తగియున్నదని గాంధీమహాత్ముడు నుడివెను. ఆర్యావర్తము భౌగోళియమగునాచో, స్వధర్మమును కోల్పోవును. నిష్కామబుద్ధితో ఫలాపేక్షరహితముగ కర్మనొనర్చుటయే హిందూదేశధర్మము. ఈధర్మము ప్రతియుగమునందును ప్రకటింపబడుచునే యున్నది. గీతలయందు మరింత సుస్పష్టము గావించబడినను. ఇట్టి ధర్మమునుండి హిందూదేశము మరలుచో, తనయునిగిన పోగొట్టుకొనును. హిందూదేశము స్వధర్మము ననుష్ఠింపవలసిన యవసరము నేటివలె నిదివరకెన్నడును జనించియుండలేదు. అట్టి యవసరమును కనిపెట్టి మహాత్ముని సందేశమును భారతీయులు నిర్వహింపవలసియుందురు. పాశ్చాత్య సాగరికా ప్రభావము నలన, విద్యాధికులకు గాంధీమహాత్ముని సందేశ మెంత విరుద్ధముగ కన్పట్టినను, సహజదృష్టితో వీక్షించుచో ఇదియే సరియగు ధర్మముని విదితము గాక మానదు. విద్యాగంధమొగుచున్నను, ఋషుల తపోధనము నార్జించిన డక్షిణాశ్రీకా కూలీలు, గాంధీమహాత్ముని యాజ్ఞప్రకారము సర్వోత్తములను భరించిరి. అట్టివానికి సాధ్యమయినపని, ఇతరుల కేల సాధ్యముగాదని, గాంధీమహాత్ముడు నెమక హెచ్చరించియుండెను. ఆ హెచ్చరిక నేడు సఫలమగుచున్నది. భారతవర్షమున త్యాగశక్తి పెల్లి విరియుచున్నది. కారాగృహ బాధల కది వెనుదీయుటలేదు. కెజులబెట్టల కది లొంగుటలేదు. మృత్యువు నది అత్యుపెట్టుట లేదు. నేటికీ కూలీలకు మాత్రమే గాంధీమహాత్ముని యువదేశములు బనికవచ్చునను సమ్మతము, నేడు చూపవలగుచున్నది.

అట్లు భారతవర్షమునకే గాక, సర్వమానవ జాతిని ఈ సంవత్సరము బలివచ్చునను సంగతి యాధిగమ్యముననున్నది. ఇట్టిస్థితిలో స్వరాజ్య శ్రమమున తపము చేయుచున్న గాంధీమహాత్ముని శారవించు టెట్టులు? అతని యువదేశముల నాచరణలో బెట్టి, సర్వరముగ స్వరాజ్యమునుబడసి, మహాత్ముని నిర్బంధ విముక్తుని గావించుటయే. స్వరాజ్య సంపాదన దీక్షాబదులను గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధమున నుంచుట అశక్యముగాదు. స్వరాజ్యసంపాదనము సేయుట భౌతికబలముచున్నపుడు, అందు కొరకు సర్వస్వము నర్పణము చేసిన నాయకుడు సేరస్థుడుగాదా? తాను కావించిన సేరమును గాంధీమహాత్ముడు న్యాయాధిపతీయొద్ద యొప్పుకొనెను. తనకు కఠినతరముగ శిక్షను విధింపవలెనని మహాత్ముడు కోరగ, న్యాయాధిపతి అటుసంపత్సరముల శిక్షను విధించి, తన నిజభయమును వ్యక్తముచేసెను. గాంధీమహాత్ముడు టెట్టుల కొరకు కడి మొడిబీరవార్యముగాదు. డిక్షిణాగ్రికాలో రెండవమారు శిక్ష విధి పబోవునపుడు మేజర్ ప్రెటన్ ఎదుటనిలచి, ప్రస్తుతపు పోరాటములో తాను అందరికన్నను ఎక్కువ సేరస్థుడననియు, అందుచే అందరి కన్నను తన కెక్కువ శిక్షను విధింపవలయుననియు, మహాత్ముడు కోరియుండెను. మహాత్ముడు నిర్బంధించినను, మహాత్ముడు నిర్ధరము కొరకు పోరాడెను. అధిష్టాన ప్రభుత్వమునకు బ్రాహ్మచున్నది. ఎల్లర హృదయసీమలందు పనించుచున్న మహాత్ముని భావములు, అతని నిర్బంధము వలన తొలగిపోవుటకు మారుగ మరొకటి బలముగ నాటకొనుచున్నది. ఒకరిచ్చునదిగాని మరొకరుపుచ్చుకొనునదిగానిగాదు స్వరాజ్యమున, మహాత్ముడు డెనవలెమును చాటుచునే యుండెను. హిందూ విశ్వవిద్యాలయమున గాంధీమహాత్ముడు 1916 సంవత్సరమునం దిచ్చిన యువన్యాసమునకు బిసెంటు ప్రధ్యక్షులు కలనరపడిరను సంగతి పాఠకులలో పలువురకు తెలిసియుండును. ఆ యువన్యాసమునందు మనము స్వపరిపాలనమును సంపాదించవలయుననిగాని, పరులు దానిని ప్రసాదించరని, మహాత్ముడు వాక్కుచ్చియుండెను. అట్టితరీ, పరుల యాగ్రహముగ్రహముల గాంచి, భారతీయులు తత్సంపాటుబెంద నక్కరలేదు. వారు దృఢచిత్తులై పాటుబడుచో, సంకల్పసిద్ధి నాటకపరులను కేరికిని సాధ్యపడదు.

ఈ సత్యమును భారతజాతి ఏనాడు శిరము చేసికొననో అనాడే స్వరాజ్యము లభ్యమగును. జన్మన్వల్లత్వమును స్వరాజ్యము నెవరును తొలగింపలేరు. ఏజాతీయైక- విశ్వరమునకుగాని, ఊరితకుగాని ఆజాతీయే కారణముచున్నది. భారతీయు లీసంగతిని గ్రహించి స్వధర్మము ననుష్ఠించుటకే, గాంధీమహాత్ముడు వారి దృష్టిని పారలౌక్య వ్యామోహమునుండి క్షుండుగ మరల్చెను. ఇందు కొరకు నిరాకరణ కార్యక్రమమును నిర్మించెను. ఆ పిమ్మట, స్వధర్మాచక్షాణభావమును బలపరుచుటకు నిర్మాణకార్యక్రమమును విధించెను. అందు కద్దరును సర్వోత్కృష్ట సాధనముగ నెంచెను. కారాగృహమునకు వెడలుచున్నపుడుగూడ మహాత్ముడు కద్దరు సంవత్సరమునే బోధించెను. కారాగృహమునందుండిగూడ కద్దరు సంవత్సరమునే దేశమున కెంచెను. కద్దరు నందు స్వరాజ్యము గలదని మహాత్మునికి ప్రబలిత్యసము అవిశ్వాసము నిన్ను నేడు బనించినదిగాదు. గుజరాతు రాష్ట్రీయసభలో, 1917 సంవత్సరమునం దుపన్యసించుచు, స్వరాజ్యము స్వదేశ ప్రతమువలననే సిద్ధించునని మహాత్ముడు ఖండితముగ బలికెను. స్వరాజ్యోద్యమమునకు పాటుబడిన వారెల్లరును స్వదేశోద్యమ ప్రాము

ఖ్యమును గుర్తించినట్లు, ప్రపంచచారిత్రమునుండి మహాత్ముడు అనేక నిదర్శనముల గనుబటచెను. ఇందుకు కారణము లేకబోలేదు. స్వరాజ్యమునందలి, "స్వ" యనుభావమును గ్రహించుట అత్యవసరము. స్వదేశ ప్రతానుత్వానా, అట్టి భావమును బలపరుచును. కద్దరునం దిమిడియున్న మహాత్ముని వ్యభావమును, క్రమశుచంద్రుడు కనిపెట్టుటచేతనే "కద్దరును ధరించి మహాత్ముని బాధల నుపశమింపవలె" డని దేశమునకు బోధించుచున్నాడు. స్వరాజ్యసాధనములగు అహింస, స్వదేశీ, అస్పృశ్యతానివారణము, లను పట్టుదలతో కొనసాగింపు డని, గాంధీమహాత్ముని సతి గోరుచున్నది. ఖాదీలే నిది స్వరాజ్యములేదని, లజవలీరాయి కుమార్తె యగు శ్రీమతి పార్వతీదేవిగారు జలియన్ వాలా యందు ఇటీవల యుద్బోధించియుండిరి. మహాత్ముని క్రబోధ ఫలితముగ కిలాఫాత్ సమస్యకరిష్కార మగుచున్నది. పంజాబు సమస్య పంజాబునందే పరిష్కార మయినది. అకాలీలు అత్యుబల ప్రయోగము మూలమున పాంచాల పరాధవమును తొలగించుటయేగాక, దేశకారవమును సురక్షించిరి. స్వరాజ్యసమస్య స్వరలో పరిష్కారముగాక తప్పదు. ఇందుకొరకు భారతీయులు ద్విగుణీకృతకృత్తి మహాత్ముని ఆదేశమును నిర్వహించవలయును. నేను దేశమందంతటను జరిగిన సభలు జాగ్రత్తయ్యమును బలపరుచు గాక. మహాత్మునియేదే భక్తి గనువలయుట కింతకన్నను అనుకూలముగ మార్గములేదు. గాంధీయుగము, హైందవస్వరాజ్యసిద్ధి కనుకూలించుచున్నది. లోక కళ్యాణమునకుకూడ అనుకూలించగలదు. సత్య, అహింసలయొక్క నిజదీప్తిని లోకమునకు వెల్లడింపగలదు. ఇట్టి యుత్కృష్ట ఫలితమునకు తోడ్పడు వారెల్లరును ధన్యులు. ఇహలోకార్యమునందు పాల్గొన భాగ్యముగల వారెల్లరును చరితారులు. గాంధీజ్యోతిని మహాత్మ్యమును వర్ణించుటకన్న ఎవరికి వారు గ్రహించి, మననము చేయుటయే సులభసాధ్యము.

రవీంద్రుడు : మదరాసు మెయిలుపత్రిక

రవీంద్రుడు ఘోకలే మందిరమున నిచ్చిన యువన్యాసములు రెండును భావగర్భితములై యుప్పుబుచున్నవి. మొదటియువన్యాసమున హిందూదేశచారిత్రము సేర్పడి పాఠములను, రవీంద్రుడు తెలిపెను. హిందూదేశచారిత్రమును చిటిచు ఆక్రమణతో ప్రారంభించి అధునికచరిత్ర కాదులవలెగాక, చారిత్రమునకు బనికొరవని విచరించబడిన పురాణములనుండి రవీంద్రుడు తనకు గావలసిన సామగ్రిని గ్రహించెను. ఆర్యులు ఇతరదేశములలో నివాసమేర్పరుచుకొనునపుడు, వారిని యాపుచూపుటకు మారుగ తమలోని కేటుల జేర్చి కొనిరో జూపుటకు రామాయణమునుండియు ఇతర గ్రంథములనుండియు, రవీంద్రుడు ఉదాహరణములు జూపెను. పాశ్చాత్యులటులుగాక ఇతరదేశములలో వసించుటకు వెడలినపుడు, అక్కడి ప్రజలలో కలసిమెలసి యుండజాలక వారిని నిర్మామింప దొడంగిరి. అమెరికా ఆక్రమణమేమి ఆఫ్రికా ఆక్రమణమేమి, ఇందుకు ప్రబల నిదర్శనము. ఈ సందర్భములను వివరించినందులకు మదరాసు మెయిలు పత్రిక కాగ్రహము గలిగెను. రవీంద్రునివై పాశ్చాత్య దేశములకు చాలదినములనుండియు అఖండ గౌరవము కలదనియు, అట్టిస్థితిలో పాశ్చాత్యనాగరికము గూర్చి వారు పరుచుముగ ప్రసంగించుట మిగుల అశాభాగకరముగ నుండెననియు, అతివాదకృతలై

ప్రసంగించుట అతనికి పాడిగాదనియు, మెయిలు పత్రిక మండలించుచున్నది. మెయిలుపత్రిక మందలించు రవీంద్రుడు డెంతవరకు పాటించునో జెప్పనక్కరలేదు. రవీంద్రుడిచ్చిన రెండు ఉపన్యాసములలోను, భారతీయులలో తమకు గమనించిన లోపములను బయల్పడుచుటలో నెనదీసియుండలేదు. రవీంద్రునిబోలువారు య భారము నున్నదున్నటుల చెలుపుటకే ప్రయత్నించురు గాని, మెయిలుపత్రిక దలంచినట్లు మరదీమానము వహించి ప్రసంగించు పాశ్చాత్యుల వలన పద్ధతిని, సమర్థించుట దుస్సాధ్యము. సత్యమును తేటపరచినందులకు రవీంద్రునికి కృతజ్ఞతజూపుటకు బదులు గినుకవహించుట, దురభిమాని జనితముదప్పు వేరుగాదు.

రామదాసు దుర్గారామ గోపాల కృష్ణయ్యగారు.

నేటిదినము లండరత్ని రామరాసు దుర్గారామ గోపాలకృష్ణయ్య పంతులుగారు తిరుచునాపల్లి జయిలునుండి విముక్తులయిరి. గోపాలకృష్ణయ్య పంతులుగారి ప్రఖ్యాతి ఆంధ్రదేశమునందేగాక ఇతరభాగములందుగూడ వ్యాపించినది. చీరాలకథ ఆసీతు హిందూచలము తెలిసియేయున్నది. సామాన్యప్రజలను ధీరులుగ జేసగలిగిన గోపాలకృష్ణయ్య గారిక. క్రి ఆదర్శమయినది. కేరలము ధీబలముచేతనే గాక, వక్రత్వాసామర్థ్యముచేతనేగాక, పాండిత్య ప్రకర్షచే మామ్రమేగాక, త్యాగశక్తివలన నైతము గోపాలకృష్ణయ్యగారు ప్రతిభనుగడించిరి. చీరాల యువ్యమునకు నాయకత్వము వహించి కడుప్రశంసార్హముగ పాటుపడుటయేగాక, జామీనిచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు గోరినను నిరాకరించి, కారాగృహము ను వరించి గోపాలకృష్ణయ్యగారు అందునుండి నేడు బయల్పడుచున్నారు. కాకాగృహవాసము వలన, గోపాలకృష్ణయ్యగారి కీర్తికేళంకము వాటిల్లుటకు మారుగ నదిఎక్కువ వ్యాప్తిగాంచుచున్నది. సానబట్టిన వజ్రముభాతి, అగ్నితైత్తమగు సువర్ణమాభాతి, ప్రకాశించుచున్నది. ఆంధ్రదేశము విరిసి ఉచితరీతిని సత్కరింపగలదు. ఇట్టి దేశభక్తుల చాళిత్రమే, దేశచారిత్రమగును. త్యాగధనుల జీవితములే ఎల్లర కాదగృహాయులుగ నుండగలవు. ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారు మాతృసేవ సోనర్పుటకు, వారికి భగవంతుడు దీర్ఘాయు రాశోగ్యముల ప్రసాదించు గాక!

ఆప్రసిస్తాను

అష్టాష్టామనందలి ఉన్నతోద్వేగములలో మార్పుకలుగునని కామూలుకుండి వచ్చువారు చెప్పుచున్నారట. అటుగా రి కమ్మకను కర్పారు పాడుకుల్లాభాగ గారు, కర్పారు వీరత్యుడియగు కర్పారు మహాత్ముడు ఉమామహాకాగారు మర్రితిలక నియమించబడినది. హిందూదేశమునుండి అష్టాష్టామనందలి ఉన్నతోద్వేగములలో మార్పుకలుగునని కామూలుకుండి వచ్చువారు చెప్పుచున్నారట. అటుగా రి కమ్మకను కర్పారు పాడుకుల్లాభాగ గారు, కర్పారు వీరత్యుడియగు కర్పారు మహాత్ముడు ఉమామహాకాగారు మర్రితిలక నియమించబడినది. హిందూదేశమునుండి అష్టాష్టామనందలి ఉన్నతోద్వేగములలో మార్పుకలుగునని కామూలుకుండి వచ్చువారు చెప్పుచున్నారట. అటుగా రి కమ్మకను కర్పారు పాడుకుల్లాభాగ గారు, కర్పారు వీరత్యుడియగు కర్పారు మహాత్ముడు ఉమామహాకాగారు మర్రితిలక నియమించబడినది.

ధర్మరాష్ట్రరాజకీయసభ

శ్రీమతి సరోజినీదేవిగారి అధ్యక్షత ధర్మరాష్ట్రరాజకీయసభ శ్రీకలి మోహనీ కవిగారి అధ్యక్షకత్తంద, మహాభారతములో అగ్రము 21-22-23 వేదింను జరుగును.

మోహనదాసు కరుణాసాంద్ర గాంధీ

జననము అక్టోబరు 2, 1869.

జీవితము, అందలి ముఖ్యంశములు

మహాత్మా గాంధీ దేశమునకు, భర్యునకును, దైవమునకును ప్రాణమాధనము చేరించి కాశ్యపులకు ఆనందమును బడయుచుండిరి. ఈ మహాత్మాగారు గాంధీ చింతనాధారములకు వారీపూజ్యులయే నిర్వచనము. అట్టి మహాపురుషులలో గాంధీమహాత్ముని విష్ణు శంకరేశ్వరీ, సూర్యునివలెయు, భార్యనురక్షి, కాంతిలయ అంశుపాద్మి బడసెను. మహాత్ముని వైరులసంతోషము అకనియెడ ముద్దేశ్యముల వాగ్దానింబ జంతువునూరు. భక్తజ్ఞులు గాంధీ మహాత్మా త్రైగుణుడు డని నిర్ణయించుచున్నారు గాంధీపాటలు, గాంధీవాటములు, గాంధీ హరికథలు భారతీయులకు పరిపాటియైవి. వివిధ సమితియు గాంధీమహాత్ముని జేయుచు ఆనందమును జొందుచున్నారు. అట్టి మహాత్ముని జన్మదినవహోత్సవము జాత భూమియందు నేటిదిన చతుర్థతాపామతో జరుపబడును. శ్రీ గాంధీ, శ్రీకృష్ణ నాయకుల స్మరణకాలేనే గాంధీసంజ్ఞా కల్పయెడిది. శ్రీరామచంద్రుని శ్రీ గాంధీచారిత్రియను సంస్కరించి నటుల భారత స్వాతంత్ర్య విజయముకై పోటుబడుచున్న గాంధీజీవిచారిత్రియను సంస్కరించుట మనకర్తవ్యము.

విద్యాభ్యాసము

గాంధీ యనది కుటుంబమునకు. మహాభాగవతుడు మోహనదాసు కరుణాసాంద్ర గాంధీ. ఈతని ఒక గొప్ప శైశ్వములుంబయు జన్మించెను. గాంధీ తండ్రి పోస్టాఫీసులో సహాయక దిరువదియైదు సంవత్సరములు దివాన్ నుండిన సుప్రసిద్ధులనుండి తనకు ప్రీతిలేని కార్యముల జరుగుచున్నప్పుడు గాంధీ తండ్రి వానిని యెదుర్కొని తనకంటెయే సాధించుకొనుచుండెను. అతడు ఒక మారు బ్రిటిష్ ప్రభుత్వము వారిని యెదిరి చుటలసి వచ్చెను. గాంధీ తల్లి, హిందూ ఆచారములను చక్కగా పాటించుచుండెను. వారధిగారు మనగాంధీ కడ గొట్టుకుమారుడు. గాంధీ తల్లి మొదటి నుండియు ఇంగ్లీషు యొక్క ప్రేమతో జూచుచుండెను. గాంధీ కొంతకాలము కాథియావరులోను మిర్జాపూరు ఇంగ్లాండునందును విద్యను అభ్యసించెను. మార్కెట్ నుండి విద్యను అభ్యసించుచు ఉత్తర ప్రదేశ్ నుండి తనకల్గి గాంధీయొద్ద నొక ప్రతిమను పూసెను.

ప్రతిభతో నెనుగాని తల్లి సమస్తమును దాటుటకు మహాత్మునికి ఆకంక్ష యొసగలేదు. చరిత్రనందుండిన గాంధీ-మహాత్ము మద్యము, శ్రీలు—ఈ మూటిని గూర్చి తలంపని దృఢప్రతిజ్ఞ గాంధీనెను. అందను నగరమందు విద్యను అభ్యసించి బారిష్టర్ పరీక్షయందు ఉత్తీర్ణుడై బాంబే చేరెను. బాంబేయి ఉన్నత న్యాయస్థానమందు ఆడ్వకేటుగా ప్రవేశించి ద్రవ్యమును సంపాదించి ప్రాంతానికి వెనుకాని విశేష కాలము అచ్చట నుండినాడుకాదు.

ప్రభుత్వమునకు తోడ్పాటు

ఆయన దక్షిణాఫ్రికాకు ఒక గొప్ప కేసులో న్యాయవాదిగా వెళ్లెనని వచ్చెను. నెటాలాచేరి అచ్చటి భారతీయుల కష్టములను ప్రభుత్వమునకు నివేదించుచుండెను. 1895 సంవత్సరమున అతడు మార్కెట్ నుండి విశేషముగాని నేటాలా భారతీయుల నుర్రకయే ఆయనను బాధించుచున్నందున మరల కుటుంబము నోడి దక్షిణ ఆఫ్రికాకు జేరెను. తోడి జేకీయుల కష్టమును కనుగొని వానిని బాపు నుద్దేశ్యముతో దనకత్తికొని పని చేయుచుండెను. ఈలోపుగా 1898 సంవత్సరమునందు ఆంగ్లమునకు బోయరుకును పోరు పొసగినప్పుడు దక్షిణ ఆఫ్రికా భారతీయులను ఒక చిన్న దేశముగా జేర్చి వారల సంక్షోభములను అతనికి దీసికొన వలసినదని ప్రభుత్వమునకు జేరెను. మొట్టమొదట ఈ ప్రయత్నమునకు తోడ్పాటు లేక యుండినను ఇదివరకు వేయిమంది భారతీయులను సేనలోనికి దీసికొనిరి. భారత సైనికులకు యధ్యక్షునకు ధైర్యముగా బోరాడిరి. ఆంగ్ల సేనలకు గాంధీ తమకు ఒకరిన సహాయమును ప్రకటించిరి. ప్రభుత్వమువారు ఒక యధ్యక్షుని ముఖాడ బహుమానముగా నొసంగిరి. నెటాలాలో అతడు బ్రిటిష్ ప్రాంత సంఘమును స్థాపించి చాలకాలము గౌరవకార్యదర్శిగా బనిచేసెను. కొంతకాల మైసూరుకు “ఇండియన్ ఒపినియన్” (భారతీయభిప్రాయము) అనే పత్రికను స్థాపించెను. ఈ పత్రిక మిగుల నష్టదాయకముగా నుండినను అచ్చటి భారతీయుల కష్టములను నివేదించుటకు వేరుమార్గము లేనందున ఓర్పువహించి దానిని సాగించుచుండెను. తోహన్నుబర్గను భారతీయులకు సేవలు నివాసము ఏర్పాటు చేసికొనియుండిరి. అచ్చట ప్రేమవచ్చినను మునిసిపాలిటీవారుగాని ప్రభుత్వమువారుగాని శ్రద్ధవుచ్చుకొని

యుండలేదు. తోగులకొరకు గాంధీ పాకలను నిర్మించి వారికి పలువిధముల సహాయపడెను. ఇట్లుండ నేటాలాలో ఒక కల్లాలము సంధివింప అందు గాంధీ పాల్గొనెనని తలంచి ప్రభుత్వము వారిని చెఱసాలకుపంపిరి. కాని పరబాటు తెలిసి కొని త్వరలోనే విడుదలజేసిరి.

సాత్వికనిరోధము

విముక్తియగుటతోడనే గాంధీ తోహన్నుబర్గ చేరి తన న్యాయవాదిత్వమును వదిలి సాగింప జేసెను. ట్రాన్ స్వాల్ ప్రభుత్వమువారు ఆసియావాసులకు ప్రతిపాదనగా ఒక బిల్లును ప్రవేశపెట్టెను. ఇట్లుండ గాంధీ భారతీయ మతము నెల్లరకనూ వేరేపరచి దృఢముగాను ధైర్యముగాను నున్నగాని జనులకు కలుగజేయు సాత్వికనిరోధము తోడ్పాటు వానిని బోధించెను. ఈ బిల్లునకు ఏమాత్రము అనుబంధమునందు సాత్వికనిరోధము అలంబించవలయునని తీర్మానమయ్యెను. ఇంగ్లాండునందు ఆంధోళనము గావించునలెనని అచ్చటికి గాంధీ వెళ్లెనుగాని ఉపయోగము లేకందెను. తిరిగి వచ్చినపిమ్మట గాంధీయొక మరొకరిందర నాయకులను బంధించుకొనెను. ట్రాన్ స్వాల్ ప్రభుత్వమునకు స్పష్టమైనానినాను భారతీయులకును గాంధీయొక తాత్కాలికముగా ఒక యొంబక కావించుకొనిరి. సాత్వికనిరోధావలంబనకాలమున ఆయన మరలెందుమార్లు శిక్ష అనుభవించెను. పలువురు మార్గములను పొందుటకు లోనైరి. కొందరు మదకానువాదు ముఖ్యముగా తమిళులు ప్రాణములు గోల్పోయిరి భారతదేశము అసమయముననే లక్షలకొద్దముల కనులుచేసి దక్షిణ ఆఫ్రికాకు బంపెను. గోల్పోయెను గాంధీయును దక్షిణ ఆఫ్రికా ప్రభుత్వమునుండి కొన్ని వాగ్దానములు కైకొనిరి.

గోల్పోయెను

అటుపిమ్మట గాంధీదంపతులు లండనుకు వెళ్లిరి. అప్పు టిక్కెట్ యొద్దము ప్రారంభమయ్యెను. సామ్రాజ్యమునకు విత్తురా నుండిన సమయమున వెనుకొనుకొనడమని లండనున దొక భారత విచ్చిక్షకులము నేర్పబడుచేసి అదు తానును కుభాధ్యాయము మొదలుచేరిరి. కాని యిటువలెనొకప్పుడును ఆఫ్రికా యందలి కృషివలన చేడియుండినందున, మిత్రుడగు నొకవారి కృష్ణ గోల్పోయెను. లండనున వార్త వచ్చినందున గాంధీ దంపతులు 1915 సంవత్సరమున భారతదేశమునకు వచ్చిరి. గాంధీ ప్రాంతముండి “హైందవ్యరాజ్య” ముగంధమును గోల్పోయెను. అందు అతితీవ్రములగు భిక్షా యములగా గోల్పోయెను. కెయినంతరము తాన స్థాపించిన భారత సేవక సంఘమును అధ్యక్షత కపించుటకు గాంధీని నియోజంప దలచినవాడై, అట్టి తీవ్రములగు భిక్షా యములు మారకలేనను తలంపుతో, ఒక సంవత్సర కాల మూరకయుండి దేశపరిస్థితులకు గమనించుచుండుచు గాంధీకి సలహానొసంగెను. గాంధీయు అట్లే వాగ్దానము గావించెను. ఒక సంవత్సర మట్లే దేశములోని కొన్ని భాగాములు కలగటము గాంధీచేసెను. మదరాసు, బెంగళూరు, మయాసరము మున్నగు ప్రదేశములందు పన్యాసముల నొసంగెను. ఏప్రిల్ 1915 నందు నెల్లూరుపురమున జరిగిన మదరాసు రాష్ట్రీయ మహాజనసభకు గాంధీదంపతులు ఇరువురును వెడలిరి. ఇట్లు ఒక సంవత్సరము గడచినది. ఫిబ్రవరి 19-1915 నాడు మిత్రుడుగు గురువును గురి గోల్పోయెను.

సత్యాగ్రహశ్రమము

గోల్పోయెను సేవక సంఘ విధులకును, తనదియును పులకును సమయము గలుగునట్లు తోచలేదు. అట్టి సందర్భములలో గాంధీ తనరాష్ట్రమును గుజరాతు-ముఖ్యకట్టలకు మగు అహమ్మదాబాదునందే- సత్యాగ్రహశ్రమమును స్థాపించెను. సత్యాగ్రహశ్రమము సమర్థుడైయున్నాను నున్నది. ఇందు ఘమారు వందమందికి వైగా నున్నారు. వర్తమానపురమునందు గాంధీకి విశ్వాసమున్నను, అస్పృశ్యతయందు విశ్వాసమే లేదు. ఆశ్రమమునందు కులమతభేదము లుండవు. వీరవాయు భాగ్యవంతుడును ఆశ్రమమునందు సమానులే. ఋజువ్రతన గలిగి యుండవలెను. ఎల్లరును వారిపనులను వారేచూచుకొనవలెను. గాంధీదంపతులు గాని, గాంధీమహాత్ములుగాని, ఎల్లరును తమపనులను తామే స్వయముగా జూరుకొనుచు కష్టముల మార్గదర్శకులుగుచున్నారు. గాంధీ ప్రకృతియు సత్యాగ్రహశ్రమమునందలి కార్యభారమును నడలి స్వరాజ్యాశ్రమమునందు తపము నేయుచున్నను, సత్యాగ్రహశ్రమమెప్పటికలెనే గాంధీ సతీమణియొక్కయు మగవైలాగాంధీయొక్కయు అదరణకీంద వెనుకటికలెనే చక్కగ నిర్వహించబడుచున్నది. ఆశ్రమనిర్మాణ స్థాపనమున కింతకన్న వేలుతార్కాణ మెవ?

పరోపకారము

గాంధీ ఒక సంవత్సర కాలము తనయోగ్యముననుండవుచు, వీలైనపుడెల్ల పుత్రికల జనువుచు, సాంఘిక సేవ మున్నగు రాజకీయేతరవిషయములనుగూర్చి యుపన్యాసములనిచ్చుచు, రాజకీయ సభలకు ప్రేక్షకుడుగా వెళ్లుచునుండెను. లక్షలపురుషుల కాంగ్రెసుకు వెళ్లినపుడు భాంపరాసు రయితులు తమ యజమానులవద్ద

తాను పనులు చేసిన బాధల వల్ల తన కలుగలేన సహాయమును చేయువరకు తన జీవితమును వచ్చిచూచిన నేగాని బాధను తలచి 1917 ఏప్రిలునందు ఛాంపరానుకు బయలుదేరెను. కాని వెంటనే అజ్ఞాతమేజస్ట్రేటు "మనసటి రైలులో పోవలసివచ్చినందున, అప్పుడునే యుండిన "ప్రజాశాంతికి భంగకరముగ నుండుటయే గాక గొప్పయల్లరులు జరిగి, ప్రాణహత్యను గూడ గలుగవచ్చు" ననియు తెలిపెను. సాక్షినికోర్కమును ప్రారంభించి సాధించినగాంధీ కీయుత్తర వేపాటి! మేజస్ట్రేటు నకు విషయమును తెలుపుట గాంధీయిట్లు ప్రత్యుత్తరమును గెను.

"ప్రజలయొక్క తేజస్వీయతను నే నీజ్ఞానము వదిలివెట్టి వెడలుట సాధ్యముకాదని నేను కలెనుచున్నాను. కాని అధికారము పట్టుటల వ్యతిరేకముగా, వారల్లే చేయవచ్చును. నేను మాత్రము ఆయుత్తరము నతిక్రమించి తరువాత ఎట్టికైన విధింపబడిన అనుభవములకు సంకల్పమును నానానానా గాంధీయ్యము లొంగలేను. మేజస్ట్రేటునకును ఏమియు తోచి నదికాదు. జిల్లా మేజస్ట్రేటు ప్రభుత్వమువారికి సందర్భముల నివేదించుకొనగా ప్రాసిక్యూషన్లు సాధనసినట్లు తెలుసు వచ్చెను. పిమ్మట గాంధీ సావధానముగ రయితులతోను భూస్వామియొక్క సంగ్రహించి విచారణజరిపి కొంతకాలము అనుభవపరిశీలన తర్వాతను గావించెను. వీహారు కాననభూమి ప్రభుత్వ సభ్యుడును గాంధీ యొక్క సన్నిహితుడైన నేరను గుడించెను. కెయిరా క అవు సంకల్పమునను, రయితులను కొంతకాలము పన్ను చెల్లించవలదని కలహం నొసంగెను. మొదట అందఱు భయభ్రంతులైరి. చివరకు రయితులే బనుమొందిరి. ఛాంపరానుకు దేవి, కెయిరానుకు దేవి, అనుష్టాదాబాదు విల్లింగ్డోన్లను సందర్శించునను, గాంధీ సామాన్యులకు బీజవారిపక్షము వహించినను, న్యాయమార్గమును వీడినవాడు కాదు.

సంస్కరణములు

దేశమునందు రాజకీయ అసంతృప్తి నానాటికి పెంచుచుండెను. యుద్ధము యూరోపునందు జరుగుచుండినను, భారతమునందే జరుగుచుండినట్లుండెను. ప్రజలవద్దనుండి యుద్ధాధికని లక్షలకొలది "దానముల" రూపమునను "బుణముల" రూపమునను వసూలు చేయబడుచుండెను. వాక్యాంతంత్రిము, పత్రికాస్వాతంత్ర్యము అరికట్టబడుచుండెను. అట్టి సమయమున బ్రిటీష్ భారతరాజ్యాంగ మంత్రిగ నియమింపబడిన మాంటాగూగారు, ఆగస్టు 20, 1917 నాడు మాత్రం రాజ్యాంగవిధానమును ప్రకటించు భారతదేశమును మాడవలెనను కోరిక తెలిపెను. అట్లు కాంగ్రెసు ప్రజాశాంతి కలెందలి సంస్కరణముల నొనగవలెననియు అందు కనిపపు కొరైలనియు తెలుపుచు భారతీయులు సంకేతములు చేసి మాంటాగూగారు భారతదేశమునకే రెంచినపుడు సమర్పించుట యుక్తమని గాంధీ నూచించెను. ఆ నూచనను గుజరాతు ప్రెస్టును సభవారును, అఖిలభారత రాజ్యసభవారును ఆచరింపయియు బెట్టిరి. మాంటాగూగారు ఆస్పటిరాజ్యసభి యగు ఛహ్లావద్ ప్రభువు దేశమునందలి ముఖ్యపట్టణముల కేటించిపుడు భారతప్రజాభిప్రాయము వారికి సుప్రసూపకమైనది.

రౌలటుబిల్లును సత్యాగ్రహము

ప్రజలు సత్యముగ న్యాయమును పథకుల తరుకొల్పలకు ప్రభుత్వమువారికి నివేదించుకొని, సంస్కరణములకొరై నిరీక్షించుచుండ రౌలటుబిల్లును ప్రవేశపెట్టబడెను. ఆ బిల్లును అనర్థములయినవని దేశమంతయు భూషవెట్టెను. సామాన్యజననభయందు అధికారేతరసభ్యులందరును వానిని ప్రతిఘటించిరి. కాని అధికారులయొక్కయు, అధికారాభిమానులయొక్కయు సంఖ్య పెచ్చుగ నుండినదమున ఆబిల్లును కాననరూపము దాల్చెను. ప్రజలవ్యతిరేకముల నరికట్టడి ఆరౌలటు చట్టము వెడల దనుచున్నట్టి తెలుపవలె ననియు, అందులను ఏమేలు 6, 1919 సత్యాగ్రహాదికముగ గమనించి మాతాళమును దేశమునందంతట మాచరింపవలె ననియు గాంధీ ప్రకటించెను. దేశమునందెల్ల సత్యాగ్రహమున కేర్పాటులు జరిగెను. ఏప్రిలు 6 నుండి 18-న తేదినకు సత్యాగ్రహ వారముగ గమనింపవలసి యుండెను. ఏప్రిలు 10-న తేది నాడు గాంధీ డిల్లీకి పయనమై బోవుచుండగా కాశీపట్టణమువద్ద ఆరెస్టు చేయబడెను. పంజాబుకు, డిల్లీకి వెడలుగూడదనియు అజ్ఞాతము నూపబడెను. పంజాబు రాజధాని దాటి వెడలగుడదను సుత్తరువు బసగబడెను. గాంధీ యొక్క సైలెంబండి బొంబాయివద్ద వదిలివెట్టబడెను, ఆయన బొంబాయి ఏప్రిలు 11 నాడు చేరెను. ఆరెస్టువార్త వ్యాపిపగానే, డిల్లీ అనామ్యురువారు, పంజాబు

లందు అల్లరులు జరిగెను. ఈ అల్లరులు రక్తపాతము లందు బాధ్యత ప్రజలకుండెట్లు తోచినందున సత్యాగ్రహోద్యమమును పట్టిపెట్టవలసిన దని గాంధీ యాజ్ఞాపించెను.

పంజాబు దురంతములు.

సత్యాగ్రహోద్యమమునకు, గతిన యల్లరులలో ముఖ్యముగ బెర్హామడగిన ప్రదేశము అమృతసరుము. సత్యాగ్రహ నాయకులగు డాక్టరు సత్యపాలు, డాక్టరు కిమలూగారులు ప్రారంభముననే నిర్హరణముగ, ప్రజల వర్తకును తెలియనియత ప్రభుత్వమువారు పట్టివేరిరి. ద్వేషము రగుల్కొనెను. అమృతసరుమునందలి యధికారులకు ప్రజల సంకలనము రుచించినది కాదు. విరళకాధులును ను నిష్పరాధులును నగు పుష్పాలు క్రిష్ణులు జలియన్ వా లాబాగునందు వేలకొలదియందలయూనేనని ఆకలియించుచుట మరేమోకాకగుండెట్లు ఆనూతులైరి. తప్పియకొని బోవువారిని సయితము వీపువైకొల్పిరి అత్యంత లచ్చట గాయములు కలిపడి పోయిరి. వారిని అప్పటికైనను తీసికొనవలెనను, కర్మలుబాన్లును, బుద్ధియును, బాస్కర్తవృత్తులైనెంటు గవర్నరు కేమెంటే బుద్ధియును జనల్ దురుగులక్రింద చిరస్థాయిగ నిలువలదు. ప్రభుత్వమువారు ఈ దురుగతకామలను విషించుటకు మారుగ, కొందరును దెనునుల్పి పంపివేరిరి. మరొకందరును మార్పిరి. మరొకందరు పంజాబునలిచ్చిరి. ఇంగ్లీషు ప్రాధమికముగాని ప్రసంగములు భారతప్రజాభావములను మరింత రగుల్కొల్పు కలిగెను.

కెలా ఫతు

దేశమునంతట పంజాబు దురంతములు కలవరపరచుచుండినను, కర్మనీకీ కుగ్గికిరి యపరయము గతిన మొదట మిత్రమండలివారు-బిడిపోయిన దేశములకు తమలాతాము పంపు కొన నుద్దేశించియు గుండుచుట ప్రారంభ మయ్యెను. వెకటి మాధవములకే నమ్ముచెందియుండిన కుగ్గి యా యుద్ధమునకు ప్రార్థన యద్యత్సమగునను భయము వ్యాపించెను. లాయకు బార్లిగాను 5-1-1918 నాడు ముస్లిములకు గావించిన కాదానములు ఆచరింపయియు క్రమముగ మారిపోవుచుండెను. త్రేసు స్మిర్నారాష్ట్రములు కుగ్గినుండితీసివైచి మిత్రమండలివారికిని గిరి. అట్టిమనుసాహ్ర్యము ప్రత్యేకింపబడెను. పాలస్తీనునందు మాండ్రెస్కాటుచేయబడెను. జలసంధుల ప్రదేశమునందుకుగ్గికి ప్రవేశములేదు. కాన్స్టాంటినోపులునందు మిత్రమండలిసేన అంచబడెను. గాంధీయు, భారత ముసల్మానులను బిటిషు ప్రభుత్వమువారికి తన నిశ్చితాభిప్రాయమును బెలిపిరి. భారతప్రభుత్వమువారు ప్రవేశము కల్పించుకొని కుగ్గి-నూడిపరతులను మహమ్మదీయభిప్రాయానుసారముగ సహింప జేయవలె నని గాంధీ రాజప్రతినిధికి తెలిపెను. కాని యుపయోగము కన్పించెయ్యెను. ముసల్మానుల యాహ్వానము వెచ్చుపెరుగుచుండెను. ముఖ్యముగ బిటిషు ప్రధానమంత్రియగు లాయడుగార్లిగాక కుగ్గిని విశేషమును చేయుటకు ప్రానియించెట్లు మహమ్మదీయులు విశ్వసించిరి.

సహాయనిరాకరణము

మహమ్మదీయులకు కెలాఫతు సందర్భమునను, భారతీయుల కెల్లరకు పంజాబుసమస్య సందర్భమునను, అసంతృప్తి హెచ్చుచుండెను. హిందూమహమ్మదీయు లెల్లరును స్వరాజ్యమునకై యుద్ధిల్లుచుండెరి. గాంధీ ప్రజాభిప్రాయమును కనుగొని ఆగస్టు 1, 1920 నాడు సహాయ నిరాకరణ విధానమును ప్రకటించి, కదను గుణముగ రాజప్రతినిధికి తుది సంకేతముగ నొక యుత్తరమును బంపెను. గాంధీయు ఆలిసోదరులును దేశమందంతట పర్యటనము గావించి సహాయనిరాకరణోద్యమమును ప్రకటించిరి. బ్రిటిషుప్రభుత్వప్రాసములగు లాకోట్లను, కాసనసభలను, పాతకాలలను బహిష్కరించుటయు స్వకార్యములను కాంతియతముగ నహింసామార్గముల నడుపుకొనుటయే నిరాకరణతత్వ మని గాంధీ బోధించెను. 1920 ఆగస్టు, సెప్టెంబరు మాసములను ప్రజలకు నచ్చ జెప్పబడుచు గడవెను. ప్రజాభిప్రాయము క్రమముగ గాంధీ బోధలపక్షముననే తిరుగుచుండెను. ఆయనను దేశమునందంతట క్రొత్తియార్పు గావించునట్టి సహాయనిరాకరణమును కాంగ్రెసు అంగీకరించుట యవసరమని గాంధీ కనుగొని కాంగ్రెసు నాయకులతో సంప్రదించెను.

కాంగ్రెసు ఆదేశము

సహాయ నిరాకరణమును పంజాబు భిలాఫతు సమస్యల చర్చించుటకు కలకత్తానుండు లాలా లుప్రజపతికాయ యాజమాన్యమున సెప్టెంబరు 1920 యందు కాంగ్రెసు ప్రత్యేకముగ సమావేశమయ్యెను. ముస్లిములగు నాయకుల నేతలు గాంధీ శిర్యానమునకు ప్రతినిధులుగ నుండిరి. కాని గాంధీపట్టుదల్యనిశ్చలత్వము విజయము పొందెను. చివరకు కాంగ్రెసు సహాయనిరాకరణోద్యమము నామోజించి మాత్రసపథము నొక్కెను. వెంటనే భా

రతీయుల మానసిక ప్రవృత్తియు మార్చబడినైను. తరువాత సమావేశమైన కాంగ్రెసు, అనామ్యురువారు కాంగ్రెసును గూడ సహాయనిరాకరణము నంగీకరించుటయే గాక ప్రజలకు అనేక మార్గముల నొసెను.

ఆంధ్ర దేశ సంచారము

కాంగ్రెసు ప్రజానాయకమునకై జూనియర్లలో నెల్ల బెజవాడ కార్యక్రమము ముఖ్యముగ గమనింపదగినది. బెజవాడలో సమావేశమైన అఖిలభారత కాంగ్రెసు సంఘము ఆసమావేశమునకు కై బికోటియూపయలును, బికోటియండి సభ్యులును, 20,000 రాటుములను కావలెనని నిర్ణయించెను. ఈతిర్యక్తము గాంధీ ప్రోత్సాహమునకు గావించబడినదే. బెజవాడ సమావేశానంతరము గాంధీ ఉత్తరాంధ్రదేశ సంతయు నందరించి నూతనోత్సాహమును కల్పించెను. గంబాం మొదల నెల్లరులకు గాంధీ శ్రమయునక దినునకు మూడు నాలుగు సభలు సంతుక్త జరిపెను. వేలకొలది తిలకుస్వరాజ్యనిధికి వసూలు చేపెను.

ఏప్రిలుమాసమున ఉత్తరాంధ్రదేశము మాత్రమే సందరించుకొనెను. గాంధీ గతసంతకర్ మిరాజులలో దక్షిణాంధ్రదేశము చిత్తూరు మొగలు బర్హివరకు అగ్నిముఖపట్టణములను సందర్శించెను. ఆంధ్రదేశమునకు గాంధీసంకల్పసభ్యగ్యము లభించెను. ఆంధ్రదేశమునకొచ్చి గాంధీ తన యంగు ఖాషియా పత్రికలో ప్రాసావాగ్యములు ఆంధ్రులకు మతీత యుత్సాహము కలిగించెను.

నిర్మాణకార్యక్రమము

ఆంధ్రమున బర్హి తాలూకావారును, అనామ్యురువారు కాంగ్రెసు జరిగినప్పటినుండియు పన్నుల-బెట్టరలెని తలంచుచుండిరి. బర్హియందు మొదట బిటిషు చేసే మాడవలెనని గాంధీ యాలోచించుచుండెను. ఈలోపున చారిత్రావాయుడు అల్లరులు జరిగెను. పోలీసులు కొందరు చంపబడిరి. పోలీసునేను ను తలచెట్లండెను. ఏకాగ్రక్రమమునకైనను అహింసయే ప్రధాన మొందునను, చారిత్రావాయుత్తల దుగ్ధానుభవులు బర్హికి తూడ వ్యాపింపవచ్చు నను నుద్దేశముతో సుప్రీకానోల్లంఘనమును ఆచరింపని గాంధీ ప్రకటించెను. చారిత్రావాయుత్తలకు పరిహారము ఆయన అయిదవములు కుష్కపవానము చేపెను. ఈ ఉపవాసమాత్యుగముననే, దేశమునంతటను కాంతి బాగు కలెకొనెను. ఆయన యాదేశకారము బర్హియందు కూడిన కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక వ్యవస్థ సుప్రీకానోల్లంఘనమును, వ్యక్తికానోల్లంఘనమును అపి ప్రజలందరును నిర్మాణకార్యక్రమములై దృష్టినిగడ్చి పనిచేయవలెనని తీర్మానించెను. ఈబర్హి తీర్మానమునే ఢిల్లీలో గూడిన అఖిలభారత కాంగ్రెసుసంఘము-కొంతకాలము సవరించినను- ప్రకటించెను.

నిర్బంధము

బర్హియందు పన్నులనిరాకరణమును ప్రారంభింప నెంచినను, నిరీక్షపడక, అహింసించి యాలోచించి పునఃకొనుచుండెను. దేశమంతయు ప్రభుత్వమువారు గాంధీ సభ్యుల పట్టుకొందుకొనెనని యవకొనుచుండ, పన్నుల నిరాకరణమునే గాక, కానోల్లంఘనవిధానము నంతను అవసరతవార-దేశము నందు కాంతి యావహించియున్న సమయమున-గాంధీని సత్యాగ్రహక్రమమున మార్చి 10 వ తేది రౌలి పట్టుకొనిరి. వెనక 1919లో పట్టుకొనినపుడు దేశమునందంతటను అల్లరులు జరిగెను. కాని యామాత్ర అట్లు జరుగలేదు. గాంధీసిద్ధాంతము మూలములందును వ్యాపించినది. అహింస దృఢముగ నాటకొనినది. ప్రజలు నిర్బంధ వార్తను కాంతముగ నైకొనిరి. ఇంతకాలివాతావరణ ముండునని గాంధీ సయితము హింసించియుండలేదు. గాంధీయుదేశములను ప్రజలు బాగుగ గ్రహించినందు కియే తాక్కాణము.

భారతీయుల భాగ్యము

గాంధీ బంధిక్తుడై ప్రస్తుతము ఎర్రవాడ చెలకాలయం చున్నాడు. అహింస కత్తెను ప్రేమలను బోధించినమహాత్ముని ప్రభుత్వమువారు ఆటా సరికత్తులములకే విధించిరి. ఎరవాడ కారాగారమునందు నిర్బంధింపబడియుండునది గాంధీశరీరముమాత్రమే. గాంధీయత్వ వెనరునబంధింపలేదు. బంధింపబడెను. అజినిసిద్ధాంతములను వెనుకటిక్కి నిక్కుడై భారతీయులు, పూర్వభావమున నాదించుచున్నాను. ఇండాంకిరములకుండును గాంధీనానుస్మరణమే యవసరము వినవచ్చుచున్నది. ప్రపంచమునందు అవతారపురుషుని భావించుటవారెల్లను వారివారి కాలయన నిర్లక్ష్యదగండ్లకుపాలైరి. మహాత్ములు వీరి కష్టములకు పాటించెను. వారియుదేశములను చెల్లించియు, వినకొల్లని వారికే, యన్నికష్టములను సంప్రాప్తించుచుండును. అట్టి మహానభావుని యుదేశముల నాచరింప బెట్టుట కవకాశము భారతీయులకే దక్కినది. భారతీయులభాగ్యమే, భాగ్యము.

గాంధీ: వ్యావహారిక దౌర్బల్యము

బాంబి వాట్సును

"దివ్యదృష్టి లేని జాతి కలదును" ప్రజలను దివ్యదృష్టితో పునరుద్ధరించు నేయేదో కోరికను బిచ్చించుచు, చెక్కుబడియున్నది. భారతదేశములో జట్టి ప్రభుత్వము గాంధీనాయకుడుగలదు. ఆయన రాజకీయమునందు ఆసంఖ్యాకులుగ నున్నాడు. ఇట్టిది చారిత్రములో ముందొకప్పుడు గానము. ఈ ప్రభుత్వము 30 కోట్ల జనసంఖ్యగల దేశమునకు ఆర్థికమైనది, ఆర్థికపరిస్థితులను బోధించును. భారతదేశము లనులే దెలియనివారికి ఆదిమట్టు సాధ్యమయినో విధిపదరము కాదు. కాని యిప్పుడు భారతదేశములో ప్రాచీనమున్న నుత్తరదౌర్బల్యము దిశులందు!

గాంధీ ఆర్థికమైనది

1919లో గాంధీని నిర్బంధించు కాలము నందును క్రిందటి మాట్లాడుటలో ఆయనను నిర్బంధించినపుడును ప్రజల న్యభావ కాల్పనలను వ్యతిరేకముగా నుగించినయెడల ఆర్థికమైనది మెట్టిదో తెలియగలదు. విజ్ఞానమునకు అజ్ఞానమునకుగల భేదమందు గానియును, గాంధీని నిర్బంధించినయెడల భారతదేశములో కెత్తుకున్న వలకలె పొరుగు గానించిన భవిష్యదౌర్బల్యము లన్నియును నిర్భయము లాయెను. భారతదేశము కాంతముగ నుత్పత్తికొంది యుండెను. దానిని బాచి యిప్పుడు నిరాకరణోద్యమ ప్రభుత్వము గాంధీ కాన్యక్రమ మవలను. ముదిరినది కుడిదొంగురని యనుచున్నాడు. కత్తిపేననగా ఆయనను నరులు ఆయనకారాగృహమునకు కెల్లెను పనిజేయదు; కష్టించిపనిజేయదు; నిరాకరణోద్యమకాన్యక్రమమును క్రమముగ గడియారము పనిజేయదులను, పంజాబు మెయిలు జేగముతోను జేయును!" అని చెప్పినమాటలను, అవధిలో పెట్టుచున్నాడు.

ఈ సందర్భమున బొంబాయి క్రాంతిలో యెల్లు ప్రాయము నున్నది.

"ఆయనను నిర్బంధించుటలన, విదేశా ప్రచారము జేయునప్పటికన్న కెక్కువ విచిత్రపరిణామ గల్గెను. ప్రపంచములో నన్ని బాతులదృష్టిని ఆయన వెలుగుటలన భారతీయులకప్పుడు దివ్యదృష్టి గలిగెను. ప్రపంచరాజకీయపునరమలులో గాంధీ స్వేచ్ఛగా తిరుగనప్పటికన్న నిర్బంధించినపుడు యెక్కువ శక్తి గలవాడు."

నిర్భయముగ గాంధీ భారతీయులలో గలది యున్నాడనవలయును. ఆయన వారి కోరికలను దివ్యదృష్టి అచ్చటనే యున్నది. భారతదేశమును దెలిసినపుడు, వారు ఆదృష్టిని విడచుటకుండి లేని విజయవంతమైన జేహు ననుటకు సందియములేదు. అట్లు చెప్పుటలో భారతీయులు ఆదృష్టిని విడిచి జెప్పుటలేదు. భారతదేశమును ప్రభుత్వమును ముట్టడించు నట్లున్నది. ఇంతకు మును నిరాకరణసాధనము, ముఖ్యముగ విశేషశ్రద్ధాపాపానామ విజయమును జేసార్యులు. ఇంకను యెక్కువగ ఆసాధనమును వట్టుచున్న ప్రపంచములో జేయుటలని యున్నది. "వస్త్రమే రాజు" అను సిద్ధాంతమును గాంధీ అంగీకరించెను. అయితే భారతదేశము దిశకు గానల సినక శ్రమను దయించుచేసికొనలేనది ఆయన జెప్పుచున్నాడు. ఇక్కడి కంతకాలమునుండియో అంగ్లేయుల ఆత్మశ్రద్ధతోను వారిస్వయంను సాధ్యమతనము మానకకాంతిలో నైవకభాగమునకు రాదును. చేతగడును స్వాధీనతమార్గములు.

ఉత్తరమో ప్రపంచము

"ఈ మహాదేశములో విదేశీయపాలనమును సాధ్యమజేసి నది మీ సహకారమే" యని గాంధీ అనేకసార్లు ఆ సత్యమును జెప్పెను. కావున, నేడు భారతదేశములో నిరాకరణోద్యమము, మహారత్నమై నది. గాంధీ కార్యక్రమము ఆభావ యోగ్యమైనది విచక్షిణులు చాల బాహ్యలోకమునది. వీలననగా వారిపేరు మాటుయెలుబున్నను, యిదియేమొకమును సభాపతిను ఫలవంతము నగుకాన్యక్రమము. ఇక్కాలములో గాని యెప్పుడుగాని యిట్టిదియొకవిషయమే. అది ఆర్థికపరిస్థితి మై నా భారతదేశము యందు కలదు. భారతీయులు చెప్పినట్లు అది రాజకీయమును, దానియొక్క బలిమిని, 7 వేల మైళ్ల దూరములో నున్న బాంబేకు కనుగొనెను. బార్ల మెంటు సభలో దాని నిరసనధ్వనములు విన్నవించెను.

బ్రిటిషు ప్రచారకులకును, బ్రిటిషు సామ్రాజ్యకులకును, యేమియు, దెలియని వారికిని, ఆయనద్యు విమర్శకమే పనియో పది. యాచితరకములో చాలకుండి యున్నాడు. అందు భారతీయులను గలరనుటకు సిగ్గుచున్నది. ఈ తెలియని వారిని గాని ఈ ప్రతి నిర్భావనము" అని విశేషముగ ప్రాయమున్నది.

ఆర్థిక సంపాదకము వ్యాపారములలో నొకటి ప్రాయమున్నాడు:—

"ఈ మహాదేశము చేసినమేలను భారతదేశమునకు ఏరాజకీయవేత్తయు యంతకును జేయలేదు. అయినను యిప్పుడు కొందరు 'విజ్ఞానము' అనుచు తున్న సమయముల మును ఆయన కార్యవిధానము అవలను గాంచెను కొన్ని సమయముల నుపరా పించు చున్నాడు. ఇట్టి వారల నుపరా ప్రభుత్వ సహకారమునకు దిప్పించు, తెలియనివారిని దౌర్బల్యమునకు దిప్పించు, భారతదేశము యొక్కయు నాయకులనుండి సాగ్రత్త నుండలేనని మేము కోరుచున్నాము. భారతదేశము నకో గాక ప్రపంచమున కంతకును ఆయన యెనుగిన దివ్యదృష్టిని వారునాశముజేయు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఆదివ్యదృష్టిని భారతీయులు గావునను, విశేషమును, హిందూసాధులును, మహాత్ములను అలములను పూర్తి కానముతో గనుగొనిరి. దానిని తెలియనివారు చూడలేదు. ఆయనకుని దేశమును మనలోనుండి కొంతకాలము కాటు తీసికొనిపోయిరి. అయితే ఆ దివ్యదృష్టిని మాత్రమునకదకుండి వీసికొనిపోయిరి. నేను విజ్ఞానానిధి; నన్ను అనుసరింపుము" అని అక్కడక్కడ నిలచు ఆర్థికపరిస్థితి వార్యములను లక్ష్యము జేయవలను."

భారతీయులకు గాంధీయనుండి దివ్యదృష్టిని గ్రహించి, దానిని దెలిసి కొనుటకు విశేష గావలయును. అందులకు కొంత ఆర్థికసహకారము అవలయును. తేను అందులకు కారణములను కలెబ్బలులలో బడయవలయును. అనగా దౌర్బల్యములను విజ్ఞానము పాతుకొని పోవలయును. మహాత్ములను వెలుదివిగలదు. హిందూత్వము వికరమగును. అయితే కొన్ని ప్రతిపేదము లుండవచ్చును.

గాంధీనిర్బంధము

ఆయనకుని నిర్బంధము, ఆయనదివ్యదృష్టియొక్కయు సాధ్యము హిందూత్వము బాగుగ తెలియను. భారతీయులకు స్వభావసిద్ధమగునందు ఆహారావసరములను తొలగించుటకు గాంధీనిర్బంధ మునయొగించు నని తెలిసికొనవలయును. సాధారణముగా శ్రీమతలను నాపించియుండు ఆహారమును పోగొట్టి వారిలను స్వాధీనతలగుటకు ఉన్న తోడ్కొనుట అల్లవారలగు జేయును. గాంధీనిర్బంధములు ఆహారయోగ్యములుగాని అదర్శము లని నిరసించువారు, పూర్తిమనము విగ్రహి, జంతుగాని వానిని కాశ్రీయములని యంగీకరించికొనలేక పూరు. వీలననగా ప్రాచ్యదేశములోని దాన్ని నకులు చాలకాలమునుండియు పూర్తియొక్కయు, ఆయన అనుసరులయొక్కయు విధముననే యూహించుచుండిరి అంగీకరింపవలసిన విషయమే.

భారతదేశమును, మహాత్ముడు, రాజకీయవేత్త, మానసికవేత్త, ఈ దేశములో ప్రజలసంపదను ఇక్కడికి 50 సంవత్సరము నుండియు ప్రారంభమయ్యెను. భయముతో నుండిన వారలను మార్పులలో విశేషము గాంచెనను విషయము ఆంగీకరించి తీరవలయును. "నేను స్వయముగ ఆ మార్పు నా కండ్లయెదుట జరుగగా కాదేమిటి దెలియదల అది సాధ్యమని నమ్మియుండనివాడనే" యని ప్రజలు అందురు. ఈ భారతదేశపు మహాత్ముని భావమును గ్రహించుటలో ఆయననున్న: ఆయన కార్యక్రమమును విమర్శించుటలో ప్రేక్షకులు ఇప్పుడు యుద్ధాంశులో నున్న కమిటీ ములను నూర్చి "వారికి విరుద్ధము; వారు చూడలేదు" అని యుండెదరు.

ఇంతయే గాదు. దౌర్బల్య విరహిత ఆసహాయోద్యమము ననుసరించువారిని అందులని కొన్ని కార్యకలాపములను దెల్పెదరు. అందులను పెరుగునంది మాదిపోవునని వారనెదరు. ఇందులకు గౌరవమంతయు గాంధీదేశని భారతీయు లందురు. ఇకను 1919 రోలులుచట్టము కర్వవిజ్ఞానమును ప్రయోజన మానముని తలచునటుల ప్రభుత్వమువారు బలవంతపెట్టెడిది. ఆ చట్టమునకు విరుద్ధముగ మహాబుధులను ననుభవించుటచే తనే పంజాబుపాత్యము జరిగెను. ఇప్పుడు వానిని ప్రభుత్వము వారు ఇప్పుడుండియెడల తుడిచివేసికొనవచ్చును.

యువరాజుగ మనము.

వేల్పు యువరాజును యిండియాకు బంపుటలను భారతీయుల మానసములనుండి తుడిచిపోవుచున్న రాజధర్మ మరల చేర విలువ వచ్చునని ఆంగ్ల రాజనీతిజ్ఞులు తలంచుచిరి. ఈ భయము ఆంగ్ల రాజకీయవేత్త కలననగా గాంధీ విలువలదికార్యముయొక్క స్వయములలో దైవిక గుణము జేసెను. ఆంగ్లరాజకీయవేత్త భారతీయులలో రాజధర్మని చేరినటునవచ్చునని తలంచెగాని అవిష్కరములో యువరాజుగమను అవలయును గాంచెను. అయితే అందులను తిరుచునటు మాత్రము జరిగెను. భారతదేశములో

నైవకమర్మము గురుకుటు అది సహాయము నెక్కువగ జేసెను. ఎంతయో దెల్పుచు భర్తృత్వము సాధ్యము గానట్టి పనిని, దౌర్బల్య విరహిత నిరాకరణోద్యమమును క్రమచరమున కంతకును చాలెను. ఈ ఆసంద్యపు ప్రయోజనములను భారత నాయకుని ప్రతిష్ఠా, ప్రభావమును అకళయిల్లెను. అయితే యువరాజు నిజముగ వచ్చునట్టి గాంధీ ప్రభావము అతిశయిల్లియే యుండెను. పాప మాయువరాజు చట్టములకుండ వెల్లునలగు ప్రేరేపకములని నిర్వహించు నని యుండెను. ప్రజలుములో జేకోకముల చేలకొలదివలెములేరి మహాత్ములను పోవారు బాంబులనుండి.

ఈ యువరాజును గాంధీ కార్యక్రమములో శ్రీలు జేయు ప్రచారమును, ప్రభుత్వోద్ధృతప్రచారమును జెప్పినగాని ఉద్యమ బాధములు పూర్తి నా జేవు. నిర్బంధవిధానము అసాధ్యము చేరుచున్నది. ఈ సందర్భమున రాంసేమాట్లాడు చెప్పినమాటలను జెప్పిన యొక్కముగ నుండును. "నిరంతర ప్రభుత్వములవారికములో చివర ఆధ్యాయము నిర్బంధవిధానమునకు గడంకుటచేత దృఢతవచ్చునట్టి వానిని బాబ్బికోహించి దూషించుచు వారు స్పృహను నింపాననున వికలి వెల్లులుల వెలలిపోయెదరు."

జేలులుభయము లేదు

ఈ మహాదేశమునందు భయములో 'గాంధీ' గాను మే జుకమున అంతకేవలదవరమైన దిగువ 'రాంధే' గాను మే జుకము 'రాంధే' అనుపదముగలదు. మహాత్ముడు స్వీయసవర్ణమేమియు లేకుండనే తాను 'రాంధే' కార్యము జేయుచున్నానని యెప్పుకొనెను. అట్టిధోరీవాడు దెను సాధువునై తిండి విధించి ఆంగ్లస్వాధీనత చేతులు గడుగుకొనెను. ఇట్లు జేయుటలో మున్న 30, 40, వేల మందియెను స్వీయసవర్ణమునకు గడంకెరి. దీనినిబట్టి మాత్రం ఈధర్మాధ్యును కాన్యక్రమము ఇదిగలో జేయులను నుండు మహాభయమును తొలగించజేసెనని చెప్పవలసి వచ్చుచున్నది. బంధుగులు, మిత్రులు ఉత్సాహముతో నా శిర్యించుచు నుండు తోడు నెపుడు జేయులకు బంపుచున్నాడు. ఈ సందర్భమున నిచ్చుట ఆమెకాలో నొకయువకుడనిన మాటలను జెప్పెదను. "జిహ్వా మంచివార్ల వచ్చింది. వాసోదరును బావమరదియు జేయులలో నున్నాడు" ఆ మతముయొక్క మహాభయము గా తున్నవో యిండియా యంతటి చేతులలో ప్రజల మానసమునకు దిట్టి మార్పు జరుగునని యెకలైన నూహించుటలో మతి మనగా మామూలుమత మని నాయకముగాదు. అది మహాత్ముని మతమే. గాంధీవేటి వారిని, యిప్పుడు జేయులలో నున్న చేలకొలదిమందికిని మతమును చేతమును వికల్పమేదు. ఈమాటలను నూడ గాంధీ జెప్పినవే.

ఇంకను శ్రీలుముల జెప్పెదను. శ్రీలు జేయుచున్న మహాకార్యమును గూర్చి యింకను బాగుగ జెప్పియుండలేదు. భారత శ్రీలు యుండు వలకులంద నుండువారు బయటికి వచ్చి పనిజేయు చుండుటలను వారు జేయునది నిజముగ మహాకార్యమవలయును. నిరాకరణోద్యమము రాకముందు యింగ్లేజులను ప్రభుత్వము శ్రీలుములను జేతులనుగూర్చిన విషయము లో పనిజేయు ముండెదవారు. ఇప్పుడున్న అన్ని తరగతుల శ్రీలును భాగ్యవంతులు వీరలు విద్యావంతులు విద్యావిహీనలు, ఈ క్షుర జాతుల వారు తక్కువవారు అందరను యి యుద్ధమయలో విజేయుచున్నాడు. చాలమంది శ్రీలు తమ భర్తలలో జమాలో జేయుటకు పోగానే రాజకీయరంగమున వారే ప్రవేశించి పనిజేయుచుండిరి. 'శ్రీలు ఉత్సాహము నొసంగి సురంధము నను పట్టుకొచ్చుకంటివా రనియు, స్వదేశినిధాంతము అవరణలో తమట్లు వారలమీదనే ఆధారపడియున్న వనియు గాంధీ చెప్పినమాటలలో నాశ్యమేమిగలదు? భారత శ్రీ గృహము నకు రానికంటిది. ఇంతిలో అమెజెప్పినటుల జరిగితమ. ఆమె గనుక ఇంతిలో ఉండరను నూహించికి గడ్డునెడి కట్టుకొనవలె నన్నవో నటించుచుండుమును తప్పక అలాట జేసియేతియు. ఇప్పుడు ఆమెకాలో నున్న యొకయువకుడు జెప్పినటుల దీని మర్యమేమనగా "ఇప్పుడు రాట్టమును చేమగమును మహాభారతములో నూతనసంఘసంస్కరణమును గానించు చున్నామి" అందుచేతనే రాట్టము ఆజీవయొక్క నూతన జాతీయతాకి మునై చిత్రింపబడియున్నది.

భారతదేశములో నున్న కొందరుకును అలలనున్న వారిలను ఈ యుద్ధమును గూర్చి విచిత్రాభి ప్రాయములు గలవు. ఒక అంగ్లేయుడు భారతదేశపుత్యముక్రింద చాలకాలము నేవజేసిన యాతడు 'అట్లాంటిక్' ప్రతిక రీటుల ప్రాయమున్నాడు.

"గాంధీ యేమియును జేయలేదు. ఆయన ప్రభావము వీడించుచున్నది. ఆయన బలవంతయు మడికి గిట్టెడు జేయ

100-443887-1

దేశీయ వార్తలు

పంజాబు రాష్ట్రీయ సభ

నైలాకోటలో జరుగుట - నాయకులందరును వెళ్లుట

లోమిడి తీర్మానముల నామోదించుట - గంభీరోపన్యాసములు

గురక పాగు సంక్షోభము

అకాలీల అరెస్టులు - విచారణలు - వివరములు - సెప్టెంబరు నెలాఖరుకు 736 గురిని అరెస్టు చేయుట

ద్రవిడ రాష్ట్ర సభ

శ్రీమాన్ కస్తూరింగయ్యంగారు వారి సభ్యత్వముగా సూచించుట

తురుష్క విజయము

కడయనలూరులోను అప్పల దేశమునందును విజయోత్సవములు

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

శ్రీయుత ఆంధ్రరత్న గోపాల కృష్ణయ్యగారు

తిరుచునాపల్లి చెరసాలనుండి వదలుట - చెన్నపురిలో స్వాగతము

శేపు (3 వ తేదీ మంగళవారము) పాయంకాలము 5 గంటలకు సాందర్భమువారు సభ జరుగును

పంజాబు రాష్ట్రీయ సభ

మాలానా అబ్దులుఖాదిరుగారి అధ్యక్షత
అలంకారములు

లాలా ధునిచండు, పండితసంతానం, పండిత రాంభుజుకు చౌదరి, నీలకంఠు సాహెబు, మహమ్మదాళీఖాన్, మాలికు లాల్ ఖాన్ శేఖర్ గార్లు అధ్యక్షుడు మున్నగువారు 28 వ తేదీని నైలాకోట చేరిరి. ఆనాడు మధ్యాహ్నము 4-30 కు అధ్యక్షుడు మున్నగువారు కాగానేవారి సూర్యోత్థానంతో తిరిగివచ్చిరి. మార్గ మున 50 విజయద్యోతనములను వెలికిల్పిరి. చక్కగా నిలకరించిరి. 3 మైళ్లదూరము వరకు నాయకుల బట్టారేగింపుతో తిరిగివచ్చిరి. వలంటిరుల పదాతి అల్పసంఖ్యయు ముందు నడచెను. 250 మంది అకాలీలను నాయకులను వెనుక భగవన్నామసంకీర్తనము గావించు చుండిరి.

సభా ప్రారంభము

27 వ తేదీ ఉదయము 10 గంటలకు సభ ప్రారంభమై నది. జాతీయగీతములను పాడిరి. సన్మానసంఘాధ్యక్షుడు డాక్టరు శృంగారరావు స్వాగత మొసంగిరి. గురికాగువిషయములను మూలము అర్థములను, నిర్వాహవిధానమును, భద్రతను గుర్చి వివరించిరి.

జాతీయ బాలికాపాఠశాల విద్యార్థినులు జాతీయగీతమును పాడిరి.

హాకీం అబ్దులుఖానుగారు

27 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 1-30 కు వచ్చునైలులో హాకీం వచ్చుచున్నారనవార్త సభలో తెలుపబడగా సభ్యులు హర్షధ్వజుల గావించిరి.

అధ్యక్షుని ప్రారంభోపన్యాసము

మాలానా అబ్దులుఖాదిరుగారు ఒక గంటపాటు గంభీరోపన్యాసము నొసంగిరి. మాలికులూ ఖాన్ గారిని ప్రశంసించిరి. మూలము అర్థములను గుర్చియు అకాలీల సత్కారమును గుర్చియు వివరించిరి. హిందూ మహమ్మదీయ మైత్రీని గుర్చి నొక్కి చెప్పిరి. మూలములో మహమ్మదీయలవర్ణుల వివరించిరి అంతటితో సభముగిసెను.

హాకీంజీకి స్వాగతము

27 వ తేదీ మధ్యాహ్నముకు హాకీంజీ వచ్చెను. వారికి గొప్పస్వాగత మియ్యబడెను.

రాత్రి మరల సభ జరుగుట

27 వ తేదీ రాత్రి 8 గంటలకు మరల సభ జరిగినది. శ్రీమతి పూర్ణాదేవి, మావకారు, బాలవీరవతి, సర్దారునిర్మలు, తేజసింగుగార్లు జాతీయగీతముల పాడిరి. జయజయధ్యానములు చేలంగెను. సర్దారు నిర్మలసింగుగారికి ఘనమగుస్వాగత మొసంగి వారు గీతములపాడుచుండ హర్షధ్వజుల గావించిరి.

తీర్మానములు

బాబూ మోతిలాలు ఘోషగారి మరణమునకు సంతాపము తెల్పించుట, అరెస్టుచేయబడిన కేంద్రసంఘస్వామి మాలికులూ ఖాన్ గార్లు సభింపించుట, టర్కీవిజయమున కానందమును తెల్పించుట, మున్నగు తీర్మానము లామోదించబడెను. మూడవ తీర్మానమును పండిత రాంభుజుకుగారు తులనాదించుచు గంభీరోపన్యాస మొసంగిరి.

పండిత మాలవ్యాగారు

పండిత మదనమోహనమాలవ్యాగారు 27 వ తేదీ రాత్రి 9-30 గంటలకు నైలులో వచ్చి వెంటనే సభాకాలకు వచ్చిరి. వారికి హాకీం అబ్దులుఖానుగారికి సభ్యులు ఘనమగు స్వాగత మొసంగిరి.

ప్రముఖులు లుపన్యసించుట

తీర్మానముల నవవదించుచు పండిత మాలవ్యా, డాక్టరు అలం (అలిఖరు), మాలానా అబ్దులు మజిదుగా ర్లుపన్యసించి మరల రెండు తీర్మానములు

టర్కీవారి విజయముల ఫలితమును నవ్వవరుచుటకు బ్రిటిషువారు చేయుచున్న ప్రయత్నములను చాల హాసముగ ను ఆను తీర్మానమును మూలము అర్థములను గుర్చియు ముఖ్యమంత్రి తీర్మానమునుగూడ అమోదించబడెను.

నామధారులు

నామధారు సిద్దులు వెలకొనిగా సభకు వచ్చిరి. వారు ప్రత్యేకముగ సభలచేసి కాంగ్రెసునందు సిద్దు లందరును చేరవలసియు నిర్వాహవిధానమును సాగింపవలసియు నుపన్యసించిరి. సాంధారీకరించుట మార్గమే ప్రత్యేకముగ 700 మంది వచ్చిరి.

అకాలీల సత్కారము

అకాలీలసభ పోలీసులదౌర్జన్యమును నిరసించుచు డాక్టరు గోపీచంద్రుగారు తీర్మానము నుపపాదించిరి. బీ ఆమ్మను, హాకీం అబ్దులుఖానుగారు దానిని బలపరచిరి

రాష్ట్రముల బహుమానము

పంజాబురాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు లాలాఖుని చండుగారికి తుపాకీ అక్రమికల రాష్ట్రమును, పండిత మాలవ్యాగారికి మరలపాకీ యాకారముగల రాష్ట్రమును, హాకీంజీకి ఖడ్గాకారము గల రాష్ట్రమును సన్మానసంఘమువారిపక్షమున బీ ఆమ్మనుగాను బహుమాన మొసంగిరి.

పండిత మాలవ్యాగారు

మీరు నా కొసంగిన రాష్ట్రపుమరతుపాకీ మీ రందరును విడేకబట్టలను వెంటనే పూర్తిగా తొలగించినచేగాని ఉపయోగకారికారు. పరాధీను లనుపించుకొనుట అవమానకరమని మీరు మహాపూర్వకముగ తలచుచున్నచో ఆపరాధీనతను చిహ్నములగు నీవిడేకబట్టలను తొలగిమీరు మీరీరీతులపై నుండ నీయగూడదని మాలవ్యాగారు నడిపిరి.

శ్రీల ప్రత్యేకసభ

మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు ప్రత్యేకముగ శ్రీలసభ జరిగినది. వెంకటేశ్వరుని శ్రీలు వచ్చిరి. బీఆమ్మను, మహమ్మదాళీ ఖాన్ గార్లు మున్నగువారు పాల్గొనవచ్చిరి.

రాత్రిసభ

మహాసభ మరల రాత్రి 7-30 కు ప్రారంభమైనది. రాజకీయఖండిల యిబ్బందలు, అను తీర్మానమును పండిత శేక్ రాంకర్తూగా రుపపాదించిరి. వాదనీ అఫజ్ హక్ (పని వదలి వేసిన పోలీసు కమిషనర్లకు) శ్రీమతి పూర్ణాదేవి (లాలా ధామూరు దాను సతి), గా ర్లుపన్యసించిరి. పూర్ణాదేవిగారు పాడిన గీతమును విని సభ్యు లందరును దుఃఖితులైరి.

జాతీయపంచాయతీ న్యాయస్థానములను ప్రత్యేకముగ నేర్పరుపవలె నను తీర్మానముగూడ నామోదించబడెను.

ఆజ్ఞోల్లంఘనము

దేశమునందంతటను ఏదో యొకవిధముగ ఆజ్ఞోల్లంఘనము జరుగుచుండవలెను. భారతకాంగ్రెసుస్థానిసంఘసభ జరుగులోపల పంజాబురాష్ట్ర ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు సంసిద్ధులు కావలె నను తీర్మానమునుగూర్చి చాలచర్చ జరిగినది. అధికసంఖ్యాకు లాతీర్మానము నామోదించిరి. మొత్తము లోమిడి తీర్మానము లామోదించబడెను.

నాయకులు వెళ్లుట

28 వ తేదీ రాత్రి హాకీం అబ్దులుఖాను, పండితమాలవ్యా, మాలానా అబ్దులుమజిదుగార్లు నైలాకోటనుండి మూలమును బయలుదేరిరి. 29-వ తేదీ రాత్రితో సభ సాంప్రమైనది.

***

ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల

గోపాలకృష్ణయ్యగారు

చెరసాలనుండి వదలుట

శ్రీయుత ఆంధ్రరత్న దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారిని శేపు (2 వ తేదీ సోమవారము) ఉదయమున 10 గంటలకు తిరుచునాపల్లి చెరసాలనుండి వదలిరి. వారు శేపు చెన్నపురికి వచ్చెదరు. వారికి సన్మానసంఘము నొసంగుటకు శేపుసాయంకాలము 5 గంటలకు గోవిందకృష్ణనాయకువీధి సాందర్భమువారు సభ జరుగును. కాంగ్రెసు పక్షమువారందరును ముఖ్యముగా ఆంధ్రులందరును తిప్పకుండ నాసభకు రాగోచెదము.

***

ద్రవిడ రాష్ట్ర మహాసభ

శ్రీమాన్ కస్తూరింగయ్యంగారి అధ్యక్షత

28 వ తేదీ సాయంకాలము నేలములో కాంగ్రెసు కార్యాలయమున జ. రామచంద్రనాయకుగారి అధ్యక్షతక్రింద మండలకాంగ్రెసు స్థానిసంఘసభ జరిగినది. తిరువూరులో జరుగుచున్న రాష్ట్రీయసభకు శ్రీమాన్ కస్తూరింగయ్యంగారు వారి సభ్యత్వముగా నియోజింపదగునను తీర్మాన శేక్ శ్రీరమణుగారు నామోదించబడెను. దానిని సన్మానసంఘకార్యవర్గికి తెలిపిరి.

ప్రముఖులు లామోదించుట

హిందూమైత్రీకాఢిపత్రు లగు శ్రీమాన్ కస్తూరింగయ్యంగారు వారిని ద్రవిడ రాష్ట్రీయమహాసభ కథ్యక్షునిగా నియోజించుట సమంజసమని ఏ. కుమారస్వామి శేషి, ఎం. కే. ఆచార్యులు, ఎం. పి. ఆదికేశవులు నాయకులుగార్లు ప్రకటించిరి.

***

టర్కీ-విజయము

ఆఫ్ నుసానమున విజయోత్సవములు

సెప్టెంబరు నెల 15 వ తేదీని ఆఫ్ నుసానమునందంతటను టర్కీవిజయోత్సవము జరుపబడెను. ప్రార్థనలు గూడ జరిగెను. వాయువ్య సరిహద్దు ప్రకాశవారందరును టర్కీవిజయమును శ్రద్ధగా గమనించుచు న్నారు. పశ్చిమములకు వదంతులను చాల ప్రబలముగా నున్న వి. కెనులు పాపాసేసలు (తేనును కనిస్తాంటినిసోపిలును కళిపరు చుకొనే సని వార్తాత్రికలలో ప్రకటించబడుటచే 28 వ తేదీని ప్రజలలో అధికో జేకము కలిగినది. గాని దౌర్జన్య మేమియును కలుగలేదు.

కడయనలూరులో సుత్సవము

29 వ తేదీని కడయనలూరు జాతీయపాఠశాల విద్యార్థులకు మహమ్మదీయుల పతాకములను బూని జాతీయగీతముల బాడుచు సూర్యోత్థానంబు సాగించిరి. రాత్రి 9 గంటలకు కన్నీ విభులవెంటను తిరిగి వచ్చుచువారు చేరిరి. అదట 5000 మంది మహమ్మదీయులు కమావేళమైరి. మాల్వీ షేకుమహమ్మదు (చెన్నపురి) గారిధ్యక్షత వహించిరి. జవాబుకుతులు అహమ్మదు మహమ్మదుద్దీను హసీబుగార్లు భిలాఫతునుగూర్చియు తురుష్కుల విజయమునుగూర్చియు నుపన్యసించిరి. కెనులు పాపాగారి సభింపించుట బ్రిటిషువారి విరోధభావమును నిరసించుట అను తీర్మానము లామోదించబడెను. ఎల్లవారును ఆంగ్లేరానికి ధన మొసంగవలె నని అధ్యక్షుడు హెచ్చరించెను. సభలో నూరు రూపాయలు వసూలైనవని లెక్కాకొనుండి అబ్దులుఖాదిరుగారు తిథివార్త సంగీరి.

తలనప్రదేశము

తురుష్కలు ముందుకుబోవుట మానవలెను

కెమలగారు హార్టింగ్ నేనాని కలుసుకొనవలెను
నిత్రముండలి వరతులకు అంగోరా ప్రభుత్వము వారీయబోవు ప్రత్యుత్తరపు సూచనలు

కాకాస్టాంటినోపిలుకు వెళ్ళు తరగతుల
సేన తేగుట

లండన్, నవంబరు 30:—కాకాస్టాంటినోపిలునకు
అనేక రకముల సేనలు బలమును బోవుచున్నట్లున్నది. కాని
కాకాస్టాంటినోపిలునకు 15 వందల ఉద్యోగులు, మునుపటికంటే
గిట్టే సాధారణముగా నేను మునుపటికంటే

కెమలగారికి పోవుగారి ఉత్తరపు

రోమ, నవంబరు 29:—గ్రీకులు, అర్మీనులు,
సేను స్థిరముగా భారీబలములను మునుపటికంటే గాఢముగా చేసి
ఉత్తరపును బలమును చేసి పోవుగారు మునుపటికంటే
గారిని గోరి.

క్రైస్తవలందరూ స్థిరముగా ప్రధాన మతగురువుగారి
కరముగా చేయబడుచున్నారు. ఏమి ఆక్రైస్తవలను కాపా
డెదరు.

గ్రీకు రాజదండములు

స్థిరముగా నవంబరు 30:—కాకాస్టాంటినోపిలు
ముందు ఇటలీకి బోవు ప్రయాణములో మార్గమునకు నున్నా
రు. పాతకొల్లో పీట ఆగవచ్చు అనుకొనుచున్నారు.

గ్రీకు ప్రధానమంత్రి

కెయిమినుగా రిఫ్యూజియాంతులను సుంకటచే ప్రస్తు
తను విదేశాంగ మంత్రిగా (కాకాస్టాంటినోపిలు) కాకాస్టాంటినో
ప్రధానమంత్రిగా నియమింపబడిరి. కాకాస్టాంటినోపిలు
విదేశాంగమంత్రిగా నియమింపబడిరి.

అసహ్యకరమగు పరిస్థితులు

లండన్, నవంబరు 30:—స్థిరముగా నున్నది
కాకాస్టాంటినోపిలు విదేశాంగ మంత్రిగా చేయబడుచున్నా
రు:—మిగతావందలి పరిస్థితులను అంగోరా ప్రభుత్వమువారు
కొన్ని వరుసలందు అంగీకరించుచున్నారు. కాకాస్టాంటినో
పిలు, తూర్పు, వడమట ప్రాంతములను తమముఖ్యముగా చేయ
వలెను. దీని కంగీకరించినచో ముందు జరుగబోవు సభకు
ఏ కాపాటులను చేయుటకు ముందే నియామకము
ముఖ్యముగా సంప్రదించుకొనుట తటస్థము. ఒక బహిరంగ
గతు విరోధము లేదన్నమాట గాని తక్కిన పరిస్థితులన్నియు
చాల కష్టముగా నున్నవి. చనవదగ్గర తురుష్క సేనలు విస్తారము
కొద్దరముగా నున్నట్లు చాల భయమును ఉత్పన్నమును
సూచించుచున్నది ప్రభుత్వమువారు హార్టింగ్ గారి కిచ్చిన
అభయములను తోచుచున్నది. ఇంకొకముఖాన సేనలు
మరిపోవలెనని హార్టింగ్ నేనాని కలుసుకొని నిచ్చునని లండన్
లో అనుకొనుచున్నారు. తురుష్కలు వెనుకబోవుచున్నచో
యెడల అరుగును. అంతయుండేము మునుపటి నెయ్యి వెను
కకు మరలమని తత్తులమే ప్రత్యక్షము నిరాకరించినందు అర్థ
రాత్రువన హార్టింగ్ నుండి సమాచారము తెలుపుచున్నది.

తురుష్కలై గ్రీకులు నిందారోపణము చేయుట

లండన్, నవంబరు 30:—తురుష్కలు తటస్థ
ప్రదేశములో అసహ్యముగా ప్రవేశించి రనియు సభలకాకా
లో నున్న సేనలో 11 గురిని జంపినియు గ్రీకు సర్వసేనాధి
పతి ప్రకటించెను. తరువాత తురుష్కలు వెనుకకు తరుముడిరి.
నెన్నంటి తురుష్కలను పోదోరి. వారిలో ఒక యుద్ధాగ్ని
25 మునుపును చనిపోయిరి. గ్రీకులలో ఒకడు చనిపోయెను.
ఒకడు తీరగా గ్రహించెను.

గ్రీకునాకలపై బాంబులను ప్రయోగించుట

మిటిలేను ప్రాంతమున నున్న గ్రీకు నాకలపై విమాన
ములు బాంబులను ప్రయోగించె నని అంగోరా నుండి తెలియు
చున్నది.

గ్రీకు క్రొత్తమంత్రివరము

ఏథెన్స్, నవంబరు 30:—మూలక మంత్రివరము యథా
ప్రకారము ప్రమాణ పూర్వకముగా అధికారమును స్వీకరించెను.
కెయిమినుగా ప్రధానమంత్రి. కాకాస్టాంటినోపిలు విదేశాంగ
మంత్రి.

కెమలగారి నిర్ణయము

లండన్, నవంబరు 30:—కాకాస్టాంటినోపిలు కాకాస్టాంటినోపిలు
యొక్క విదేశాంగ మంత్రిగా చేయబడుచున్నది. (బ్రిటిషు
తేవు గాని సల ము నకు బోవు దు ర ని యు
తెలియుచున్నది.

కెమలగారి లండన్ కేగుట

లండన్, నవంబరు 30:—కెమలగారి లండన్ చేరి
తాను విదేశాంగ మంత్రిగా చేయబడుచున్నది. తాను స్వంత
పరిమిత వ్యవస్థలను చాలవారములవరకు లండన్ లోనే
యందుండెను.

మస్తిములకు సౌకర్యములు

ఏథెన్స్, నవంబరు 30:—మూలక మంత్రిగా (గ్రీకులలో
నున్న మూలకములకు రాబోవు ఎన్నికలందు ప్రత్యేకముగా
నిర్మాణములను నియమింపబడు ననియు 19 ప్రతినిధులను
ఎన్నుకొని విస్తృత సంఘమునకు బంధమును పని విస్తృత సంఘము
వారు నిర్వహించిరి.

ఇంకొక మంత్రివరపుసభ

లండన్, నవంబరు 29:—నేటియందయిన సామియ్య
ప్రాంతములకు ముఖ్యముగా (బ్రిటిషు మంత్రివరము మరల
చెప్పించెను. పరిస్థితులు ఇంకను అపాయకముగా నున్నట్లు
భావించబడెను. తురుష్కలను ప్రస్తుత పోనియవలెనని మే
జరుగవలెను ముఖ్యముగా అనిరి. కాని మంత్రివరమువారు దాని
సంతక పాటించుటలేదు. సంధి మధురముగా తురుష్కలు
యూరపుల ప్రవేశించునాడని మిగతావందలి ఏర్పాటు చేసు
కొనిరి. అట్టికరి ముఖ్యముగా ఏర్పాటు మిగతావందలి విధానము
నకు మరలమిగతావారు నున్నది.

చనవదగ్గరనున్న బ్రిటిషు సేనలు తురుష్కల వెనుకొ
నుట కంతయు సాధ్యముగా నున్నట్లున్నది. కాని ఏలైనచే
వరకు ఎట్టిసంభ్రాంతియు లేదనడడముగా బ్రిటిషువారు ప్రయ
త్నించుచున్నారు.

మంత్రివరపు దృఢాభిప్రాయము

లండన్, నవంబరు 30:—మరల మంత్రివరపు సభలు
చాల జరిగినవి. కాని భయము వలనలేదు. తురుష్కలవరకు మి
గతావందలి భయమునున్నట్లు ప్రభుత్వమువారు నిర్ణయించిరి.
తటస్థ ప్రదేశములో కెమలగారిని వెనుకకు తరలించుట
రాదనియు అప్రదేశమునండి అస్థిమ చర్యలనుచువుట కంగీకరించ
రాదనియు ఖండితముగా ఏర్పాటు చేసికొనిరి. కెమలగారిని తట
స్థ ప్రదేశమునండి మరల పోవుట నైని కాధికారము
కొరవచ్చుననియు ఇందులకు తమ సమ్మతిని
పూర్తిగా నిచ్చుచున్నారమని యీ ప్రభుత్వమువారు తెలియజేసి
రి. ఇంకొకముఖాన భారీబలములను నుం గలిగి నంతయు
హార్టింగ్ నేనాని కు వదిలిపెట్టవలెనని. ఈలోపు ఏమిజరిగినను
శుభములతోడనుటకు సంస్థలై మంత్రివరమువారు ఎవరు
చూచుచున్నారు.

తురుష్క సేనల సంఖ్య హెచ్చుట

లండన్, నవంబరు 29:—కాకాస్టాంటినోపిలులో నున్న
ప్రాంతముల విదేశాంగము ఇట్లు తెలుపుచున్నది:—కాకాస్టాంటినోపిలు
ముందు ఇటలీకి బోవు ప్రయాణములో మార్గమునకు నున్నా
రు. పాతకొల్లో పీట ఆగవచ్చు అనుకొనుచున్నారు.

బిటనుపై నిందమోపుటకు యత్నించుట

చనవదగ్గర (బ్రిటిషు సేనలను) తురుష్క
సేనల సంఖ్యనుగూడ మునుపటికంటే తటస్థ ప్రదేశము
లోకి చొచ్చుకొని పోవుటకు ప్రయత్నించిన, బ్రిటిషువారు
వైబిటి పోరాటము సమర్థమునకు అట్లు జరిగినది మేమిమేము
ను. మూలక తప్పులేదు. బ్రిటిషువారు మామే ప్రభుత్వమున బడి
పోరా నర్హులను మిమన బంతులకు మునుపటిగాయ యొందించు
చున్నట్లు అనుకొనుచున్నారు. తరువాత తానుతనకల్గియు
ద్ధమునకులేదనియు (బ్రిటిషు సేనల మిగతావందలి స్వరక్షణార్థ
ము పోరవలసివచ్చెనని మునుపటిలో తెలియజేయ సమర్థములు

అలోచించుచున్నది. ఈలోపు మునుపటికంటే గాఢముగా
మాట్లాడుటకు గోరుచున్నాడు.
తురుష్కలు ఇకముందు తుజోవుట మానవలెను
కెమలగారిని వెనుకకు తరలించుటకు
మందు కేగవలెను ఏ విధమైన ప్రమాదము జరుగకుండ గోరు
చున్నాననియు హార్టింగ్ మంత్రి త్వగాలో హార్టింగ్ గారిని
గలిగిన ప్రయత్నించుచున్నాడనియు కేమలగారి సమాచారము
హార్టింగ్ నేనాని కు 7 రోజులకుముందుగా తెలుపు
చున్నాడు.

హార్టింగ్ కెమలగారిలో మాట్లాడుట

కాకాస్టాంటినోపిలు నవంబరు 29:—బ్రిటిషువారు
చనవలో చేసినచర్యలు తనకు అపాయమును కలిగించుట కుద్దేరి
చున్నట్లు కెమలగారు ముందు తెలిసిరి. కాని మిగతావందలి సేనాధిపతి
వరకు వారు కెమలగారిని అర్థికదర్శనము ప్రయోగించుట కన్నదు
ను బ్రిటిషువారు తలపడెదని నిర్ణయించిరి. హార్టింగ్ కెమలగారి
గూర్చియు అనుకొని ముఖముభిని ప్రస్తావించిన అనుమానము
లన్నియు బాయవలెను. ఈలోపు అరుగు కెమలగారిని
గారికి తెలియజేయబడెను.

కెమలగారు హార్టింగ్ గారి రెండవలేఖ కిచ్చిన
ప్రత్యుత్తరము

తటస్థ ప్రదేశమునండి మరలపోవలెనని హార్టింగ్
గారు రెండవలేఖను కెమలగారి కందిరి. దానికి ప్రత్యుత్తరముగా
కెమలగారు తెలియజేసిరి.

బ్రిటిషువారు, ఇటలీ, ఫ్రెంచివారికే, అసియా తీరము
నుండి మరలపోవలెను. అట్లేమిగతావారు గూడ తనవైపుము
లను కొంచెము వెనుకకు మరలించెద నను. పోలిసు కాపలా
లే తనవైపుములను వినియోగించెద నను. కానియసభవారిలో
గలిగిన మాట్లాడుటకు అంగోరాను బోవుచుంటి ననియు
సాధ్యమైనంత త్వరలో హార్టింగ్ నేనాని కలిసికొనెద
ననియు తెలియజేసెను.

జలసంధిని (నార్మన్) కెమలగారి
అక్రమించుకొనుట

కెమలగారు 'నార్మన్'లో కొంత ప్రదేశమును అక్ర
మించుకొని రని ఇటీవల చనవనండి వార్తలు తెలుపుచున్నవి.
హార్టింగ్ బోయలకొరకు, కెమలగారును కలిసి
మాట్లాడిరి. ఉభయములు గలిసి అంగోరాను బయలుదేరిరి.

అట్లాంటికు నాకాదళము

జెర్రాల్డు నవంబరు 27:—సామియ్య ప్రాంతము
నకు అట్లాంటికు నాకాదళము బయలుదేరెను. జలంత
ర్థముగూడ ఇచ్చట ప్రవేశించినది.

కాకాస్టాంటినోపిలు 29:—కాకాస్టాంటినోపిలుగూడ
కుంచుకొని సార్వభౌమమనిపేరు గల యుద్ధనౌకయు వెజ్డో
యద్దనౌకయు బయలుదేరినవి. నీటిలో 9 మంచుయుద్ధనౌకలు
గమనశీలుగను. ఫిరంగులుగూడ అడుర్చుబడినవి.

కాకాస్టాంటినోపిలుకుగూడ నాకాదళ మేగుట

అల్లరులు జరుగు ప్రదేశములందు కాంతి

పరిస్థితులనుకలంగ జేయు యత్నించుట

కాకాస్టాంటినోపిలు నవంబరు 29:—మిగతావందలి
ప్రాంతమునకు రోడుస్తాలే, బుర్గావ్, అడియానోపిలు లో
అల్లరులను కాంతిచేసి నక్షత్రములను ప్రదేశములకు
అండ్రియో ఇటలీరావోవారును ముపుటకు నిర్ణయించిరి.

ఫ్రెంచివారి యభిప్రాయము

లండన్, నవంబరు 29:—రాత్రి 8-40 గంటలు హార్టి
ంగునండి ముఖ్యమంత్రికాంతి ఇట్లు తెలియజేయు చున్నాడు:—
లండన్ లో అనుకొన్నంత విమానకరముగా అసియాతరపు పరిస్థి
తులులేవు.

మాస్కోలంగోరావారికి హెచ్చరిక

లండన్, నవంబరు 29:—రాత్రి 8-40 గంటలు. యూర
పుకంతకు రామే యధికారుల మని తురుష్కలనుకొనినది
తేము రామే హెచ్చరించుకొన్న వారగుదురు. ప్రస్తుతములో
ని సేనలను చొరనిచ్చి తేని హార్టింగ్ కొంకలు వరకురానుప్రతియ
గుట తప్పదు. ఇదితప్పు. అపాయమును వారించుటకు తగిన
చర్యలను తీసికొనుటకు అంగోరావారు మాస్కోకాంతి బడం
బడికను తీసికొనుటకు కనిపెట్టి యూరకుండుట అవశ్యకమని
దేవాటిన పత్రిక ముదించుచున్నది.

కెమలగారి యుద్దేశ్యము

సైనికాధిపతి సినిగోగారింట్ల అంచనా వేయుచున్నాడు.
తురుష్కల సేన 200,000 మంది బ్రిటిషువారి సంఖ్య ఇప్పుడు
60000. కాస్టాంటినోపిలు వరకురానుకొనుటకు కెమలగారి ప్రధా
నోద్దేశ్యము. చనవనివయముప్రము మిమ.

యూగోస్లావులు

లండన్, నవంబరు 29:—రాత్రి 8-40. తురుష్కలు 5
లకు లైని టులను సమావేశము చేయుట

పరిశోధన సందేశములు

జార్జి బి. క్లిఫ్ గారు యం. డి. అమృతబాబు పత్రిక వ్రాయుచున్నారని:-

“సత్యము, భూమిలో జలగ్రహణము తిరిగి వెళ్ళే మన” జ్ఞానవిప్లవమార్గమే సత్యము. అజ్ఞాన నివృత్తి, మార్గ మొక్కటియే సత్యమగుచున్నది.

నేను మాధువు స్త్రీమూలమునది, యాసత్యమును భృత పరమబుద్ధి పదమును సాక్ష్యములతో వాక్యములను గొన్నింటి కెల్పెను.

ప్రాసెనరు డబ్లియం యం డెంటె గారి అత్యుత్తము వ్రాయుచున్నది:- “జ్ఞాన విప్లవ మార్గమునది కిర విధముల స్త్రీమూల వ్రాయుచున్నది, జ్ఞానవిప్లవ మార్గముతో నివృత్తి ముగ పుస్తకముల వ్రాయుట కిదియే మొదటి దశయను” అత్యంత భూత ప్రపంచములోనికి తీసికొని రాబడగా అని స్వయముగా నాలోచించి మాటలను వ్రాయుచు వ్రేపుచుండును. నువ్వెవరిని యీ పుస్తకములను తయారు చేసెను. ఆయా త్రులు చాలవంది నిమిషములు 400, 600, 800 మాటలను సంపూర్ణ లిపిలో వ్రాసెను. రెండు అత్యంత మార్గము చేయి మాటలను వ్రాసెను. కొందరు వ్రాయుచు ఆ నేక విషయముల గూర్చి మాటాడిరి.

ఈ అత్యంత చాలవంది అయాత్మికవాదము జేయ సమావేశమైనవారికి బంధువులను మిత్రులు నైయుండిరి ఈ భూత ప్రపంచములో నున్నప్పటికలె నే బంధువులనుగ నో మిత్రులనుగ నో పోషించుచుండిరి. ఒక హంతకుని విచారించుచున్నప్పుడుగాని గొప్ప విభాగల అస్తితగాదాలో నున్నప్పుడుగాని, యిద్దరు ముగ్గురు సాక్షులు యేకాభిప్రాయము నిచ్చినయెడల ఏవ్యాపారమైన నంగీకరించును. అటువంటిప్పుడు యాయాలముగ దెలిసిన విషయము ననుమానించుటయే?

డిసెంబరు 8, 1897:- అబ్రహం ముల్ నోకరగు జేమ్స్ యండ్ గ్రీన్ పుగారికి పరిశోధక గుర్తులైన కండ్లినచ్చి యేదియో వ్రాసెనని వాదనము జేసెను. అట్లే యిప్పుడాచున అచ్యుత్తికి ఒక అకారముగా బలమును కలిపి పెన్సిలునీకొని తనకొడుకు గ్రీన్ పుగారితో నిట్లు చెప్పెను “కుమారుడా, నే నీ పురుష వాయుటకు ప్రయత్నించెదను. అంతయును నేను వ్రాయలేక పోయితి నేని, నాదగ్గరనున్న వారిని నాకు సహాయము జేయగోరెదను. ఇట్లు వ్రాయుట కలవాటులేదు గాన నేను త్వరగా వ్రాయజాలను.” అయిన రెండు నిమిషములలో నిట్లు వ్రాసెను:

“కుమారా, నీవు నాయకసాంత్వమును గూర్చి అడిగితివి. అనగా నేను నచ్చినదివలె నావలెము లెలులందెనో చెప్పమని యేసీయరుగని తలంచెదను. నేను చచ్చుటకు ముందు కొన్ని నుండలమగు ప్రదర్శనముల జూచినట్లు నాకు జ్ఞాపకము. అయితే అంతయు కలలెనాకు గానియున్నది. అప్పుడా విషయమై మాటాడినో లేదో నాకు జ్ఞాపకము లేకున్నది.

“నాకీరమును పూర్ణివేయవలెనని నేనుదానిని కదలి వెళ్ళలేదు. అప్పుడు నామిత్రులును బంధువులును చాలవంది నన్ను తీసికొనిపోయిరి. వారిలో మేరియందెను. ఆమె అంతయును బాగుగ తెలుసుకొనిన దానివలె గానించెను. ఈలోకమునకు తిరిగివచ్చి మిత్రులను జూడవచ్చునని తెలిసినపుడు చాల విచిత్రముగ నోచెను. తిరిగి రావచ్చునని నే నాకు భావమయెను. ఏలనన గాదుస్త్రీత్వలే మరల తిరిగి జన్మించునని నేను వినియుంటిని. నాకు సరియని లోచినది కేయలుట అందరవలెనే చాల కష్టించి ప్రయత్నించినది నాకుదెలియును. నేను యీలోకములో బ్రతికియుండగా జేసినతప్పుల నేకములు నాకు దెలియును. ఇప్పుడా తప్పులన్నింటిని దిద్దుకొనుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను.

“స్వర్గము నేను అనుకొనినట్లులేదు. అది నేను అనుకొనిన దానికన్న మిగుల సౌందర్యముగనున్నది. బ్రయత్నించుచు, నీ నామార్గమున నేయుండుము. నీవు మంచి దారిలోనున్నావు. కంటికిలోని వాప్రాతన్నీటిటలు యింతతీయను దెలిసికొని యాసత్యమును లేజమును గ్రహించెదనని నేను నమ్ముచున్నాను. “నీ సేవయింతుడను తండ్రి జే. యల్. గ్రీన్” మే 27, 1900: జేమ్స్ యల్. గ్రీన్ యిట్లు చెప్పెను:

“నేనిప్పుడు మతబోధకుడనుగాను. అయినను పూర్వచార సంపన్నుడగు మతబోధకుడనుగాను. నాకు కొడుకులేదని సంతోషముగనున్నది. పూర్వచారము ప్రకారము మతబోధజేసి నప్పటికన్న అయినయిప్పుడు యెక్కువ నుభయముగనున్నాను.

“నేను మతబోధకుడను. నాకుమారుని గూడ మతబోధకుని జేయప్రయత్నించితిని. నేను సురక్షితమైనదేయునుంటిని తలంచుచితిని. కానిగొప్పస్థితిగలవలె గల్గెనుపుడు నేను జేసిన బోధ

తప్పని గనుగొనితిని. నేనుమంచివాడను. అయి నామతము కలగల్గెనని నేను తలచుచితిని. మంచివాడ నగుటనే, నివృత్తి మార్గమున జీవించుచుంటిని. అప్పుడు నాకీది తెలియలేదు. నేనపుడు వైబిలు లో జెప్పినట్లుల జీవితము గడుపుచుంటిను గొంటిని. కాని ఎవరును వైబిలులో జెప్పినట్లుల జీవితముగడుప జాలరని నేను గనుగొంటిని”

ఏప్రిల్ 12, 1900:- హెన్రీ వార్డ్ బీచర్ యిట్లు చెప్పెను.- మిత్రులారా, ఈ సామాంత్రము మీరు నాచేరు చాలసార్లు అవిఃటుల నాకు వివరించెను. దీనినిబట్టిచూడ మీరు చిన్న కాసేపుమాటాడ నిచ్చెదరను గొంటిని. అయితే నేను మాటాడునపుడు నాకీ అకారము మాత్రముండవలయును.

“నేనుమతబోధకుడను. భర్తయు నుపదేశించు వాడనని చాలవంది నేను చెప్పదానిని విని నామార్గము ననుసరించుచుండెడి వాడు. అయితే నేనీలోకమునకు రాకముందే, నేను నివృత్తిమార్గ మవలంబించితిని. అప్పుడు నాపరమార్థజ్ఞానమున తప్పుయొక గొప్పదియో కనుగొంటిని. నేను మొదలు బోధించిన దాని నేను సంస్కరించుకొనవలసినదెను.

నేను యిక్కడికి వచ్చినపుడు, నేనుజేసినవలులు వెంట నచ్చుటలు గనుగొంటిని నాస్థితియంతయు చీకటియైపోయెను. ఇందుకు కారణము నేనిదివరలో నేను చెప్పినది విశ్వసించి విను వారిలకు పరమార్థజ్ఞానమును తప్పువారిని జెప్పటయే.

ఏప్రిల్ 29, 1900:- బాక్ రస్కిట్ అత్యంతవలె తానువచ్చి యిట్లు చెప్పెను:-

“మిత్రులారా, సాయుధభంగదండములు. నాకీయధికార మిచ్చినందులకు సంతోషము. నేనిచటికి వచ్చుట కిది ప్రథమ పర్యాయముగాదు. చివరిదిగూడ కావలసి నెనను. నాకీమహా శక్తియు గొంతదెలియును. నేను జేయుపనిగా సహాయముండెనని నాకుదెలియును. అనివృత్తిమార్గ లేదన్ను కొంచెము నాకున్నది. యీ జీవితముగా చాల సహాయకరముగనుండెను. ఆ విషయమై ఇంకను యెక్కువ దెలిసిన యెడల నాకు అంతయును పరమానందమయ్యెడిది. అప్పుడు నేను యింకకన్న మిగుల సులభముగ యీలోకములోనికి రాగల్గి యుండెడివాడను. అప్పుడు యిక్కడికివచ్చిన వెంటనే యెక్కువ అంభసితిలోనుండెడి వాడను.”

జూన్ 12, 1900:- ఇరాన్ ను కాపితు అత్యంతవలె. వెక్రెటరీ కొన్నిమాటలు జెప్పినదివలె అయాత్మియిట్లు చెప్పెను:- “అయాత్మి అవును. మీరు సరిగ్గా భవిష్య దు హించుచుతిరి. నే నంతయు నాకు నయే. అట్లు టి నుండియు నే నెన్నియో సార్లు చేతజెప్పెనును బొందుటగా గలసితిని. ఒకసారి మేరుందరమును విచారించుచు: టిమి. అప్పుడు బల్ల మీద నెన్నియో పదార్థము లుంచుచుండెను. నేను కోర్కెగట్ల నెక్కువంటిని. అప్పుడు భూమిమీద వచ్చే ఆదివారము నాకు మంచి అవకాశము నొసంగుటకు అందరను తీర్మానింపవలెనని ఒకముద్ర మిగులటకు ప్రార్థించితిని. నేను అపవిత్రుడ నైతిని వారసుకొనిరి. అయితే వచ్చే ఆదివారము నేను ప్రార్థించినట్లుల నే జరిగెను.

“వరే, మిత్రులారా, ఒకవాడు నే నిక్కడికివచ్చుచుండుండగా యీ చుక బోధకులలో నొకరిని గలసికొంటిని. అయిన నీవు యెక్కడికి వెళ్లుచున్నావు అని అడిగెను. నేను “వారు యిచట అత్యంతవలె సహాయము జరిగెదరు అక్కడకు వెళ్లి చూడవలె నని యున్నదని చెప్పితిని. అయిన అత్యంతవలె సహాయము, యేమి టది” అని అడిగెను. నేను “నీవు దానినింకను కనుగొలేదా” అని అడిగితిని. అయిన “అయ్యో లేదు. అది నాకు క్రొత్తది. అదియేమియో చెప్పవలసినది” అని అడిగెను నేను, “వారు భూలోకమునకు తిరిగి వెళ్లి తమ మిత్రులతో మాటాడవచ్చును అని కనుగొనరని” చెప్పితిని.

డిసెంబరు 25, 1897: “మనుష్యునికి ముందు దేవతలుగలరా? ఈ ప్రపంచములో శిశ్యములో మనుష్యుని కన్న నెక్కువైన దేవతలదా? నీకు, అగమ్యమైనదియ, అపారమైనదియ నగు నది తెలుసుకొనగలవా?”

ఈమాడు ప్రశ్నలకును డాక్టరు రిడ్ అత్యంతయిక్కింది విధముగ వ్రాసెను.

“దేవతలనగా యీదేవతలు చాలించిన మనుష్యుల అత్యంతని సీతరమేనో సీతశ్రీ మొదటి భాగమునకు ‘లేదు’ అని ప్రత్యుత్తర మియ్యవలయును.

“నాకు దెలిసినంతవరకు యీ ప్రపంచములో మనుష్యుని కన్న అధికమైన దేదియును లేదు. ప్రకృతి శీతరాశిలో నెల్ల అయిన విజ్ఞానము గల్గి ఉన్నది బడసిన జీవము.

“లేదు. మనము చూడలేని దానిని గూర్చిగాని, దాటలేని దానిని గూర్చిగాని మతకేమియును దెలియదు. ప్రపంచవిషయములను చూచుటకు యీ ప్రపంచములో నే కళేబరములో వైన ప్రవేశం వలయును. అనుష్ఠిత ప్రపంచములో నుండి మనము అన్ని విషయములను బాగుగ చూడగలము.

(సం) రిడ్.

అనుష్ఠిత ప్రపంచము విహిత ప్రపంచమునై అధికారముగల్గియుండును. ప్రజలను హింసించెట్టి వారలు కష్టపడి సంపాదించుకొను కొలది మాత్రము నవహరించెయో లేకవారిని యే యజ్ఞానతిమిరములోనో అణగదొక్కియో పాలించు మహారాజును అయాత్మిక్ ప్రపంచమునందే ఒక హస్తము కనుబడకుండరచ్చి, సింహాసనమునందే క్రిందికి లాగును.

“ఈ మహా శక్తి యేదేశములను తలక్రిందులు జేయును”

మిత్రులారా! కొన్ని దేశములకు న్యాయము నెమ్మదిగ జరుగుచుండును. కొన్నింటికి శిక్షముగ నతికఠిన్యముగ జరుగుచుండును. ఎక్కడైతే నిష్పంధ మెక్కువై అభివృద్ధికాటంకముగల్గి మాధ్యమ ప్రబలజేయబడునో అక్కడ న్యాయము యుద్ధవిప్లవ రూపమును దాల్చును. అప్పుడు అనిష్పంధము జేయువారు అనుష్ఠిత ప్రపంచాధికారమును ప్రభావమును గనుగొని అదియే జ్ఞాన మార్గము నుపదేశించునని దెలుసుకొనును.

ఈ ప్రపంచములో మిగిలినవలెను అత్యంతముగ నుండును. జ్ఞాన ప్రబోధము గల్గినపుడు గల్లు అనందము ననుభవించజాలరు.

“మనుష్యుకోటి కిమేము జెప్ప సిద్ధాంతముల కన్న లాభకరములును, నుండరములును, న్యాయమును, ప్రకృతి సిద్ధములు నేవిగలవు.

“నేనిన్ని ప్రోసివుచున్నాను. ఏమియును కొరతలేదు. ప్రజలకు సౌఖ్యమును జేయవలయు విధియంతయు యీ సిద్ధాంతములో నిమిదియున్నది.

“మేము ప్రజలకు నైతికభక్తుల మాత్రము దెల్పుట యగాక, మానవులకు పరిత్రమగు అంతరాత్మ నొసగెదము. వరమార్గానోపదేశముగా జేవునీపేర దెల్పవలయునుగాక అత్యంతభావమును విశ్వభావమునుగూర్చియు మేముచెప్పెదము.

“మతాలయులు పురాతన సిద్ధాంతమును విడనాడుచున్నందుల కెంతయు సంతోషము. ఆ ఘోషిద్ధాంతమునందు పట్టుదల యిప్పుడు కొద్దిగ మాత్రము గానించును. పూర్వచార మతబోధకులు యిప్పుడే నివృత్తిమార్గము ననుసరించుచున్నారు.

(సం) డాక్టరు డబ్లియం హెచ్. రిడ్.

అమృతాంజనంధిపోవారి

సుప్రసిద్ధాంధముల జాబితా.

Table with 2 columns: Item Name and Price. Items include 1. శిల్పరసాయనము మౌళిక అశిల్పమునకు, 2. గ్రజులకలు ధాతువుప్రక్తి, 3. వ్యవహారిక బ్రహ్మముల సీసా 1-కి, 4. అమృతాంజనము అన్ని సోపనలకు, 5. మూలకంకకు తైలము డబ్బి 1-కి, 6. తామరతైలము; తామర, తీటకు, 7. కలరా మౌళికము. వాంఛితములకు, 8. తేలుచుండు, తేలుకాటుకు సీసా 1-కి, 9. దంకలాలవారి, పండ్లపోటుకు, 10. కర్ణమూలవారి, చెవిపోటుకు, 11. గజ్జికైలము, గజ్జిచెదలకు డబ్బి 1-కి, 12. పగుళ్లకు తైలము, శిశుపగుళ్లకు, 13. పేలకు మందు సీసా 1-కి, 14. కుప్పకు తైలము, డబ్బి 1-కి, 15. దంతచూర్ణము, పండ్లపోటుకు, 16. నుభభోగి మౌళికము, 17. నుభభోగి తైలము, పుండ్లకు, 18. రోమవారి మౌళికము ఊడుటకు, 19. మోసానీతైలము మౌళికము పెరుగుటకు, 20. చుండుకు నూనె సీసా 1-కి, 21. గ్రహాళి మౌళికము డబ్బి 1-కి, 22. జాలాలి మౌళికము, మలబద్ధము, 23. బంగారు చెమలపుస్తకము 25 రేకులు కలది 1-కి రు. 3.0-0 లు వెండిరేకుల పుస్తకము 1-కి రు. 1.0-0 లు, 24. పెప్పురుమెంటుచూనె, 25. చందిని అత్తరసీమది బొప్పి 1-కి, 26. కుసుమారి మౌళికము, కుసుమవ్యాధులకు, 27. శక్కు ద్రావకము సీసా 1-కి, 28. కఫవారి శిశుగట్టు దగ్గులకు, 29. కఫవారి చూర్ణము, దగ్గు, ఉబ్బసములకు... డబ్బి 1-కి 0-8, 30. తపాలాభివృద్ధి ప్రత్యేకము, అమృతాంజనము డిపో, మదరాసు బొంబాయి.

విదేశ వార్తలు

పరామలవైఖరి

రాంబోయిలెట్, నెవ్రెంబరు 23:—కమలానికి మిత్ర మండలి బంపిన తేల్చుకొను వారితో రాజ్యములు ముప్పుకొందు నని గ్రీకుపరిస్థితులను జూచిన నున్నందున ప్రెంచి మంత్రివర్గము వారసుకొనిరి.

తాత్కాలికపు తీరుప్రదేశము

కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు, నెవ్రెంబరు 23:—బ్రిటిషు వైస్ర ముఖ తీరుప్రదేశములనుండి మరలిపోవలయునని కమలాగారు ప్రెంచి సేనానిగారికి వ్రాసిన లేఖయందు నూచించిరి.

స్థానిక బ్రిటిషు సేనానులు తులము సేనానులు కలసి తాత్కాలికపు తీరుప్రదేశము నేర్పరుచుకొనవలె నని హెచ్చరింప గాటం సేనానిగారు నూచించిరి.

మధ్యదరాసముద్రమందున్న కాకావళిముఠావృద్ధి జేయుటకు రావల్సిన అను యుద్ధవారములు జేరెను. ప్రాచ్య దేశమునకు పయన మగుటకు పూర్వమే చమురును పోసికొనెను.

సుల్తాను రాజ్యమును వదలుకొనునంగతి

అంగారా ప్రతినిధి వాసిరు ప్రకారము గాండుకజీరు నుల్తానుగారు రాజ్యమును వదలుకొనెను 3 తేదీనకుల చికాగో ట్రిబ్యూనల్ పత్రికా విలేజుకుడు కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలునుండి తెలియ జేసెను. ఇప్పుడు నుల్తానుగారు రాజ్యము వదలిపెట్టుటకు అంగీకరించరాదనియు పరిస్థితులు చక్క శ్రద్ధ కనిపెట్టిచూడవలెననియు నూచియ్యగారు కమలా పాపాగారికి తంతినిచ్చెను.

కమలా పాపాగారు మంత్రివర్గమునకు గూడ అటులనే తంతినిచ్చెను.

కమలా పాపా-బోలిషు విమరాయభారము

కాకా హాకా, నెవ్రెంబరు 23:—బోలిషులకు విదేశాంగ మంత్రి, కారాఖానా గారు కమలా పాపాగారికి ప్రత్యేక సందేశము నందిచ్చుటకు ముగ్గురనుండి కమలాచేరెనని ప్రకాశమాచారము తెలుపుచున్నది.

నిరుత్సాహము

లండన్, నెవ్రెంబరు 23:—నిరుత్సాహ ప్రాచ్యదేశముల నున్న ఎనిమిది జూచినను నిరుత్సాహముగ నేయున్నది. డార్డినేల్ బస్సు, కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలులో పరిస్థితులు ఇంతకంటే పాడుగ నుండజాలనని ప్రభుత్వసభ్యులొకడు తెలియజేయుటకు తార్కాణము. పార్లమెంటును సమావేశము జేయవలయును నని ఆలోచనలొనికి వచ్చినది. ప్రజలనుకొన్నవానికంటే పరిస్థితులు పాడుగ నున్నవని ప్రభుత్వమునా నుకొనుచున్నది. పత్రికలుగూడ ప్రభుత్వవైఖరినే బలపరుచుచుండెను. కొంతమంది ఆ స్వభావమును అంగీకరించుట లేదు. అయినను జరుగుచున్నది. మిత్రమండలి కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలును గాని, కాకా హాకాగారి భాగీజేరినది అనుకొనుటకు యథార్థములేదని కొన్ని పత్రికలనుకొనుచున్నది. ఇట్టి పరిస్థితులనుండి డార్డినేల్ బస్సు జలసంధిని కాపాడవలసి వచ్చినను ఈరంగంలో దేనినిగూడ మిత్రమండలి జేరదరనుటకు అధారములేదు.

బ్రిటిషుపంక్తులు సురక్షితముగ నుండుట

చనకుల్ బ్రిటిషు పంక్తులు సురక్షితముగ నున్నవి. వైస్ర న్యవహారముల సంబంధమున మిత్రమండలి కమలా పాపాగారు సమావేశమగుటకు పూర్వము సేనాను మంత్రించుట ప్రమాదకరము. తీరుప్రదేశమునుండి తులము సేనాను తిరుముట కష్టమైనవని, తులము సేనాను చొరబడుటకు అంగీకరించుట తూర్పుప్రెంచు దేశములో జరిగిన కలకలం కారణము.

ఒక గ్రామము భస్మీకృత మగుట

లండన్, నెవ్రెంబరు 23:—కాక్ 9-90 గంటలు. ట్రెయ్యు కత్రికా విలేజుకి మైలాక్ నుండి ఇల్లు వ్రాయుచున్నాడు. ఫాల్గునోరా కోటలో టన్నుల కొలది క్రేలు దోపిడార్లములు అంటుకొని కేలిచి. కొంతలన్నియు కూలి నోయినవి. తులము సేనాను తులము సేనాను గ్రామము, సాగ్ కేలిచియో అంతయు తుడిచిపెట్టకపోయెను. మరొకటి కట్టెలుగూడ గజగజ పడిపోయెను. అద్దములన్నియు ముగ్గురనుంచులాయెను. 500 మంది తురగ్గురులందు. 100 మంది నడిపోయె. తురగ్గురులకు చిక్కర జేయబడుచున్నది.

నానాజాతి సమితి

ఎక్కువ ప్రాతినిధ్యమును గోరుట

జనీవా, నెవ్రెంబరు 27:—న్యాయస్థాన రాజ్యాంగ సంస్థలనుగూర్చి చర్చించు సందర్భమున ఆసియాకు కాశ్వరముగను, కాశ్వరముగానట్టి ఇద్దరు ప్రతినిధుల నియ్యవలెనని పాశ్చాత్య ప్రతినిధి గోరెను. చీనా ఇండియా ప్రతినిధులు బలపరిచిరి. నానా జాతిసమితి క్రైస్తవబృందము, తప్ప ఇతరజాతివారికి అవకాశము లేదని అనుకొనుటకు వీలులేదనిరి.

ప్రెంచి నావికులసమై

బోర్డో, నెవ్రెంబరు 28:—నావికుల సమైచే ఇంకొక మూడునాకలు కట్టుపడినవి. అమెరికాను, పడమటి మహా కోటను సముద్రవాహనము బోర్డోనుండి జరుగుట లేదు.

పాల్ రాకోమరుడు బందీకృతుడగుట

సలొని కాపటాలము విప్లవములో జేరెను వెనుజిల్లులు, రాజు పక్షమునకులు తోడ్పడిరి. పాల్ రాకోమరుడు బందీకృతుడాయెనని తెలియుచున్నది. ఇంత కరకు ఏథెన్నులో రక్తపాతము లేదు. ఏథెన్ను కాంతముగ నున్నది. పాల్ రాకోమరుడు బందీకృతుడగుట సత్యమని ప్రకటించబడినది.

ప్రభుత్వమునాగ గ్రీకులు ముప్పును దెచ్చిపెట్టిన కాస్టాంబులును పక్షధ్రువుని జేరెదమని విప్లవకారులకు సందేశమునందిరి. ఏథెన్నులో విప్లవకారులతో యుద్ధనాక ప్రవేశించినది. అల్లరులు జరుగలేదు. ముగ్గురు సేనానులు న్యవహారమునంతను చక్కపెట్టిరి. సలొనికాలో గూడ విప్లవకారులు కాంతముగ నేయుండిరి. తాత్కాలికముగ సేన్లుపబడిన ఓవర్ల సంఘము వారు కాంతికి భంగము కలుగ జేసినవారిని తీవ్రముగ దండించెనని భయపెట్టిరి.

యవరాజు సింహాసనము సంగీకరించెనని సమ్యక్మగు వార్తలు దెలుపుచున్నవి.

కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలునుండి పోవులోపల గ్రీకు ముగ్గురొక లోనున్న వైస్రగోద్యోగులు ప్రజలు గ్రీకు విప్లవములో జేరిరి.

కమాలిల్లులు త్రాగుడు నరికట్టుమార్గము

కమాలిల్లులు మరల స్వాధీనపరచుకొన్న దేశములలో అల్లహాలు సంబంధమైన త్రాగుడు ద్రావకములను వశపరచుకొనిరి. అన్ని దుకాణములను మూసిజేరిరి. కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు లోగూడ ఇదే పకరము జరుగు ననుకొనుచున్నారు.

యవరాజుగారు సింహాసనము నిర్మించినందులకు వార వాగ్ధము చేరింతయు అలంకరించబడిన. పట్టణమంతయు కాంతముగ నుండెను.

కానున్న ప్రధానామాత్యుడు

నీడగ సేనాని సర్వసాధికత గాని ప్రధానామాత్యుడు గాని నిరుమించబడు ననుకొనుచున్నారు. హెవినిస్ త్రొత్తిగొని నాయకులమైన జాడబోయెనది.

న్యాయమార్కు వెడల్వ రిజర్వ బ్యాంకుకు గ్రీకు నేమ నలు బ్యాంకునుండి థెమిస్టాకిల్స్ పొగయొడ 2500000 లక్షల పొగాగు ప్రాంతములను గొనితెచ్చెను. ఇంతసొమ్ము ఎందుకో తెలియలేదు.

విప్లవము విప్లవకారులు

లండన్, నెవ్రెంబరు 28:—నిరుత్సాహ ప్రేరేపిలు తాత్కాలికపు పార్లమెంటుసభ వాపుజేయుతీర్మానము సందర్భమున ఇంగ్లండు 7-వైస్రకులు-గూడ దారికవచ్చుట కవకాశము లీయవలెనని పత్రికకు మకాల్పన గారు నూచించిరి.

కార్మిక సభ్యుడు జాకోసకగారు వైస్ర వ్యాయస్థానములను కొంతకాల మాపుజేయవలెననిరి. ఈలోపుగ ఇరెన్యుల ర్వు తమహక్కులను వదలుకొనుటకు కోరబడుదురు. ఉదహరింపబడిన వరులకు అంగీకరముదాటి ఎక్కువజేయవలెనని కాశ్వరపు గారనిరి. కాని నిరోధమును జూపుటమనన వారిని తుమించెదననెను.

విప్లవము తపాసమై

మాడువారముల క్రైతము ప్రారంభమైన తపాసమై నేటికో పరిష్కారమాయెను.

మరాఠోలో స్వామియర్థులకు తొండక కలుగజేసిన త్రిగాండు రెయినులీగాడు లోబడినది స్పెయిను నిరోధాంగ మధిర తెలియజేసెను.

గ్రీకు విప్లవము

ప్రభుసమూహము

రక్తరాహిత్యము

లండన్, నెవ్రెంబరు 28:—అమెరికను అసోసియేషన్ ప్రెస్ ఇల్లు వ్రాయుచున్నది:—న్యవహారములు శృతిమించి రాగమున బడుచున్నవి. చాల వదుడుకుకు నున్నయవి నేటి రాత్రి (28-9-22) కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలులో వైస్ర కాపాము ప్రకటింపబడెను. సలొని కాలో 800 వైస్రకులు ఉద్యోగులతో తిరుగ్గుటా నర్చి పూర్వపు మంత్రులు నూనారిన స్ట్రాటోస్ లను బంధించవలె. ఏథెన్ను ప్రభుత్వమువారిని కోరిరి. ప్రభుత్వమును మార్చవలెననిరి. దీనికితోడు రాజుగూడ రాజ్యమును వదలుకొనవలయుని కోరుచు వైస్రములు విమానమునుండి కరపత్రికలను సారవిడిచెను. ప్రేమలో యుద్ధము సాగించవలయుననిరి. ప్రేమియు వైస్రపురగములో కొంతభాగము కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు అచట సేనలో జేరవలెనని ఏథెన్నుకు రాయబారము నందిరి.

8000 వైస్రకులు స్పీర్సునుండి ద్వీపములో ప్రవేశించి రని అమెరికను దేశీయుడు చియాను ద్వీపమునుండి తిరిగివచ్చి తెలియజేసెను ఇదివరకు ప్రజే 10000 మంది కోలుపోచిరి. త్రాగుటకు నీరు 20000 మందికి మాత్రమే చాలును.

దేశమంతటను తిరుగ్గుటలు జరుగుచున్నవని అధికారులు యవరాజునకు కురుల నందిచ్చుచున్నారు ప్రజలు ఇకనీవు మాకు ఆక్రమణలేదనువరకు రాజ్యము వదలనని కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు రాజుగా రనిరి.

యూపు ప్రభుత్వమువారు తనను రాజ్యమునుండి పారదోలిరియు ప్రజలు రమ్మని కోరినియు అందుచే వారు తమ మాటను రద్దుజేసికొనువరకు వారికష్టస్థానములను నావిగ భావించుకొనుచుండెద ననెను.

ఏథెన్ను, నెవ్రెంబరు 28:—విప్లవకారులు వైస్రములతో ఏథెన్నులో ప్రవేశించిరి. అధికారస్థానములో స్వాగత మొసగబడినది.

కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలును విప్లవకారులు బందీకృతుల జేరిరియు, ఒక మంత్రిని జంపించియు నానాజాతిసమితిపక్ష కేగిన గ్రీకుల యవారికి తెలిసెనని జేనీనావార్త తెలుపుచున్నది.

విప్లవకారులు ఏథెన్నునాక్రమించు కొనుట

నెవ్రెంబరు 28:—విప్లవసయన్యములు పీఠములో ప్రవేశించి రక్తపాతములేకనే ఏథెన్ను నాక్రమించుకొనిరి. రాజకీయము వారు ఎదుర్కొనుటకు వ్యర్థప్రయత్నము లొనర్చిరి. లాభము లేదని గ్రహించి విప్లవకారులను నెదుర్కొనరాదని కాక్ స్టాంబులును రాజు ఉత్తరువు జేసెను.

కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు సందేశము

ఏథెన్ను, నెవ్రెంబరు 28:—రాజ్యమును వదలుకొంటిన్నది ప్రజలకు తెలియజేయుచు కాక్ స్టాంబుల్ నోపిలు రాజుగా రిసందేశము పోసెనది.

నేను రాజ్యము నేలుచున్నంతకాలము గ్రీకులకు వికమత్వము కుదరదనుండెనుమేము లేకుండ జేయుటకు ఆతురతతో ప్రయత్నించుచున్నాడను. విప్లవమధి యందు గ్రీకుల మిత్రులు సహాయము చేయవలెను సందేశమును నివారించుటకు నాకోరిక. నా అసంతోషము రాజ్యము నేను జార్జికి వీరందరును సహాయపడెద రని నమ్ముచున్నాడను.

అందరును సుఖభావముతో నెదుర్కొన్న గ్రీకు కష్టములు తొలగిపోవును. అధికారము, బలముల మిత్రులుగూడ సహాయము చేసిన కష్టములు గట్టెట్టెను. గ్రీకుదేశమునిమిత్తము నేను హాయిగ స్వాధీనము జేయచున్నాడను. ప్రజలు ప్రభుత్వమును గోరుతో సేనాధిపత్యము వహించి పోరెదను.

రాజు తరపున కాపాడుటకు విప్లవకారులతో పోరుటకు వైస్రమంత్రివర్గమును నేర్పాటు జేయవలెనని 300 వైస్ర కోద్యోగులు రాజును సందర్శించి కోరిరి.

వీధులయందు వెనుజిల్లు పక్షమువారిని ప్రజలు అవ్యసించిరి.

100 ఉద్యోగులు ఉత్తరసంఘముగ నేర్పడి ట్రాము బండ్లను నాపి గ్రీకురాజుకి జై అని ధ్వజము జేయవలెనని, తుపాకులు ప్రేల్చబడినవి. అపాయములు సులభా ప్రమాదములు పూర్వము మంత్రివర్గము పట్టికొనగాడు తుపాకులొత్తిరి.

ది బాంబాయి లైఫ్ అశూరెన్సు

కంపెనీ లిమిటెడ్, బాంబాయి.

చేర్మన్: డి. హనరబుల్ లల్లాబాద్

వై. కంపెనీ బ్రాంచి ఆఫీసు ఎగ్మోర్

నిస్సందేహముగా మిక్కిలి

పూర్తిగా హిందూదేశ

ఎట్టి సంజాతమునకు ఆర

బడియున్నది. గౌరవము, మం

అన్ని జిల్లాలలోను, ముఖ్య పట్టణ

ఈ విలాసమునకు ఇంగ్లీషులో

K. Padmanabhai R. A.

Madras Branch Secretary,

Kombay Life Assurance Co., Ltd.

Jaya Vilas, Egmore, Madras.

శుద్ధస్వదేశి బెంగుళాలు

మేలు పట్టుచీరలు

జరిగెచీరలు, కీరకలు, రవికలు, రమాళ్లు, దాడీలు, సావళ్లు, సాదాబాకల్లు, గౌరవార్థము మొదలగునవి పురమాషిగా మేలుకం పట్టుతో చిలకపచ్చ, పసుపుపచ్చ, ఎఱుపు, రోజా, ఆకాశగర్భం, ఆరంజరంగు, మేఘగర్భం, కాశీరంగు, నెమలిరంగు మొదలగు రంగులలో వారివారి అర్థము మేరకు తయారుచేసి పంపెదము.

చాయాకు గారంతటి

ఒకసారి అర్థముచిన్నవాని తప్పుకొన్నప్పుడు మాకే అర్థమును పంపుదు. వివాదములకు ఈదిగు విలాసమునకు వ్రాయవలెను.

సుబ్బరాయ శెట్టి, అందు, బ్రదర్స్,

పట్టుబడి చిరకలు, చాక్, బెంగుళాబడిటి పాస్టు.

సర్వజనోపయుక్తమగు

పుస్తక మాణిక్యము

"హిమవత్ ఆశ్వయుజ" అను అద్భుతశ్రోతిక గ్రంథము వీని సహాయముచే, నాతకము, పుట్టివలెడి, నక్షత్రము, మొదలగు నవి యేమి అనరము లేకుండ ఎవరిమట్టుకు వారు ఆతిసులభముగా కదిలంతర్ముఖమునకు తమకు రాబోవు భావిఫలములను తమ తమ అయిద్రావమును తెలుసుకొనగలరొ. ఇట్టి అపూర్వమైన శ్రోతికగ్రంథమును గురించి 23-7-21 లేదీ ౫౭ "ఆంధ్రప్రదేశ్" యిట్లు వ్రాయుచున్నది. "హిమవత్ ఆశ్వయుజ" ఇయ్యది సర్వజనోపయుక్తమగు పుస్తకమాణిక్యము. ఇందిరి ప్రతివిషయమును అమూల్యము. ఇతరుల సహాయ మేమియు నక్కరలేకుండ, జాతికము, జన్మసత్కలము, మున్నగునానితో పనిలేకుండ, ఏవెల కాసెల గలగ గల భావిఫలములను ఎవరి మట్టుకు వారు కడుసులభముగా చూచుకొనవచ్చును ఇది అతి సులభమైన తెలుగులో వ్రాసబడినది. ఒకరి సహాయ మనవరము లేకుండ తెలియవలసిన విషయము లన్నియు దీనియందు గలనను ఆతిశయోక్తి గాదు దీని వెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూ 2-0-0 ప్రీమియర్ ఎస్ట్రలాజికల్ వీరో, చోడవరం, వికాఖపట్నం జిల్లా.

"స్వరాజ్య" సిరాబిల్లలకు

సోల్ ఏజెంట్ కాలకరిమితి వరల్డులు (841)

1911 సం. నవంబరు నెల 30-వ తేదీతో ఆఖరైంది.

ఇప్పుడు అందరికీ పంపబడును సిరా లన్నిటిలోను ఆతిపరమమైంది. మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. ధర ల్లాబ్లాక్ 6 గ్రాములు 0-14-0, 12 గ్రాములు 0-1-8-0, 36 గ్రాములు 0-4-0-0, ఎఱుపు 6 గ్రాములు 0-1-14-0, 12 గ్రాములు 0-3-4-0, 36 గ్రాములు 0-9-4-0. పోస్టు, పోస్టింగు ఖర్చులు చేత

Swaraj Ink Factory,

173/3 (7) Cornwallis Dseet, Calcutta.

మదనకామేశ్వర భేద్యము

యర్పణలపాలిటి సంజీవి:— మేహము, నిక్కాక, కుష్మ న్దము, నిస్సత్తుక, అతిశూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంతాన పౌష్టిని, కలిగించు వగ్రప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కు డబ్బీలు 1-4-0. వి. పి. చార్జీ 0-0-0 (8351)

రోజాపుష్ప భేద్యము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాణము.

15 కు డబ్బీలు 0-10-0, వి. పి. చార్జీ 0-7-0

సి. పి. అండుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచేపి, నెల్లూరుజిల్లా

మహమ్మదీయ మతావేశము

ఆంగ్లవైరుధ్యము

తురుష్కముంత్రి అభిప్రాయములు

అందఱు సమకాలికపత్రిక యొకటి ఆగస్టు 25 వ తేదీన, ఆ పత్రికాపత్రికాధిపతి ఫలేచే ప్రభువునకును జరిగిన సంభాషణ నీక్రిందివిధముగ ప్రచురించెను.

ఆంగ్లవైరుధ్యము

ప్రభువు:—మిమ్ము సందర్శించుట కంతయేని సంతోషము. టర్కీకిని, ఇంగ్లాండునకును అన్యోన్యమైత్రి చేకూరుట కుమార్తము పనిచేసితిమో యెంతవర కభివృద్ధిచెందితిమో యని మీరడుగుచున్నారు. ఇంగ్లాండుతో గౌరవనీయుగ ప్రతిపత్తి గురువృత్తునకుటకు మే మెటుల కోరుచున్నదియు, అవిషయమై ఇంగ్లాండు ఎంతవరకైత్యభావముతో నన్ను వియు ప్రపంచ మంతటను వెలిసిన విషయమే. ఇప్పుడు నేను దానికి తోడుచేసి చెప్పుల్లిన దేమియును లేదు. మేము ప్రాప్తమైన ఇశక్తితోను మిత్రత్వమునకు వచ్చుచున్నాము. ప్రతిరోజును వారితో మిత్రత్వమునకు ఒక అడుగు ముందుకు పోవుచుంటిమని కాని యింగ్లాండుతోనన్ను ఒక అడుగు వెనుకకు పోవుచుంటిమని చెప్పుట నుచింతయగుచున్నది. మేము విభేదిములనన్నింటిని పరివేట్టి కొన బ్రయత్నించిన కొలదియు, ఇంగ్లాండురాజనీతిజ్ఞులు మాయెడ నైరద్యభావమును అతిశయింపజేయుచుండిరి.

"విశేషకార్యాలముతోను నితరులతోను మిమంభావజాపలికముగ మీరు చెప్పుల్లినదామాత్రమేనా?"

ప్రభువు:—"నేనిప్పుడు చెప్పియున్నది అలవన మేమిది వరలో నన్ను పుట్టికన్న ముందుకు జడలేదు. సందేహరతులకు మా లయు కనుగొనుటకై నను ఇరుపక్షములవారను కూడి కలసి చర్చించుకొనవలయును. నేను అందఱునూన్నపుడు ఏరాజనీతిజ్ఞుడు వాతోగలసి ఒకరి యభిప్రాయము లింకోకరికై తప్పునుటకు ఇష్టపెట్టుచున్నదియు, ఏమిచేయవలసియున్నదియు వెలిసికొనుటకును మాటాడుటయే లేకపోయెను.

"ప్రభూ నేను ఇంకోక విషయమును, ఇప్పుడు దివిక సంబంధించినదిగాక పోయినను అడిగెదను. అనుమానముదీర్చెదరా?"

ప్రభువు:—"నకే ఏమి ఆ విషయము?"

"అంతటను మహమ్మదీయ మతావేశమును గూర్చి వివరమున్నది. దానికి నేను అర్థములేమున్నను, వీలైతేపుడు మహమ్మదీయరాజ్యము లన్నియును గలసి, దుష్టులుగు మహమ్మదీయతరజాతులవై పరిపాలింపవలె నను అర్థముగలదా?"

మహమ్మదీయ మతావేశనిరూపణము.

ప్రభువు:—మీరు వ్రాసిన అడిగినందులకు సంతోషము. పాశ్చాత్యదేశములలో గర్హితముగ నాదేవతమన్ను కమామ్యనీయమతావేశ మననది అనలేదని మీరందఱును దాగుకడేసికొనవలయును. ఇస్లాం అనుపదము, వివిధదేశములలో మహమ్మదీయులకు కుతవిషయములలో ప్రాశస్త్యమును, పవిత్రతలముల గౌరవమును క్షీంచుకార్యములలో దేశత్వమును ప్రతిపాదించును. ఈకుతవిషయవిశ్వాసములలో రాజకీయోదేశము లేమియునలేదని నేను నొక్కిచెప్పెదను."

భారతదేశముపై ఉద్దేశములేదు.

ప్రభువుగారిని నేను మరియొకవిషయముగూడ నడిగెదను. ఇప్పుడు నులలో నన్ను రాజకీయవేత్తలలో గొందరు ఇండియాలో ఇంగ్లీషు విదేశీపరిపాలకుల విరద్ధమునండి, మరి యేవిదేశీయుడును యేదియో నొకపేరుతో భారతదేశమును ప్రవేశింపవలెనని రక్షించుచున్నారా?"

ప్రభువు:—అట్టిపనులు తురుష్కులు చేయుచున్నారని మీరంటితే ఆయుధ్దేశము వింతగ నున్నది.

"ఇట్టివిధ మగు విషయముల వ్యాపింపజేయువారు యరభిప్రాయములతో జేయుచుండిరనుట నుష్టమగుచున్నది. తురుష్కులు, తాము స్వతంత్రస్వేచ్ఛానాతిగ నుండుటకు సాటు పడుచున్నారని అందరకును తెలియును. వారు మహమ్మదీయులు గదా యని వారి కి, క్రైస్తవులందర కొంగుగ సామాన్యపు స్వేచ్ఛాస్వత్వముల నొసంగక పోవుటను వారంగీకరింపరు. మేము స్వీయసంరక్షణమునకై పోరాడుచున్నాము.

మేము మాజన్మభూమిని, బాతిస్వాతంత్ర్యమునన్ను రక్షించుకొనుటకు రక్తము నర్పించుచున్నాము, ఇతరులనాహులను భంగపరుచుటకు కలహించె ననుకొనజాలము."

భారతకృతజ్ఞత

"మాకు భారతీయులయొడ నొక భావముమాత్రము గలదు. మహమ్మదీయులను, హిందవులను సమానముగ మా యుద్ధ్యమమునకు సానుభూతితో నుండుటవల మేకు నైతికముగ నెంతయేని సహాయకరముగ నుండును. ఇందులకు వారి కంతయేని కృతజ్ఞాలము. భారతదేశముపై మాకు ఆక్రమింపవలెనని ఉద్దేశము గలదని యనుట తప్పు. ఇస్లామువైనను, ఇండియావైనను ఇట్టి వివరీతముల గల్గించి కుట్రలు పన్ను వారి మాయలో బడకుండుగుగాక యని నేను మోచ్యరించుచున్నాను. తుర్కీకి విగుద్ధముగ నెనకో కొందరు కుంటురినా రీతికల జేయుచున్నారని."

"ఇది మీ ప్రభుత్వముయొక్కయు, మేఖ్యముగ భాజీ కుస్తాఫా కెమలపాషా ప్రభుత్వముయొక్కయు ప్రభుత్వవిధానమేనా తెలిపెదరా?"

ఇతర దేశములలో కుట్రలు లేవు

ప్రభువు:—నిస్సంశయముగ ఎంతో. మాకు ఒక పేరిధానము, ఒక పేనుగ్రామము గలదు. మాదేశములో మేము యజమానులుగ నుండవలయును. ఇతర దేశములలో జేనితో ను కుట్రలక్కరలేదు. ఏరాజ్యమునను ఆక్రమింపము.

"అయ్యో ప్రభూ నెలవిప్పించలేదు. మీరు వాకు మీ యుద్దేశము వెల్లుట కనకాక విద్వినందులకు కృతజ్ఞుడను.

గాంధీమహాత్ముడు: ఆలిసోదరులు

ప్రభువు:—మీరు నైతికముగా ఒకటిగోరెదను. టర్కీలో ప్రతియింటను సంస్కరింపబడుచున్న 'గాంధీమహాత్ముడు, ఆలిసోదరులయొడ మాకు గల గాఢభక్తికిర్యాసములను మీ జేశి యులకు వెలుపగోరెదను. ఇంకను యెచునగా, మీ, కొంఫర్టు, కాంక్ష, ఆకాలీసంభులును యితరులును మా ఉద్ద్యమమునకు సానుభూతి జూపుచున్నందులకు మా హృదయపూర్వకకృతజ్ఞత వెలుపుచున్నాను."

ప్రకటన

కొత్తక్యాంపు ఫర్నిచర్శాల
సామానులు మేల్నది. ధరలు భారసము. వలయువారు క్యాటలాగు నిమిత్తం వ్రాయించేది. పి. ఏరాసామినాయుడు అందుకో, నరసారావువేట, గుంటూరుజిల్లా.

ప్రకటన (304)

ఇందువలన ఈ దిగువ చేత్రాలుచేసిన బ్రిటిష్ ఇండియా స్టీమ్ నావిగేషన్ కంపెనీ యేజెంట్లుయైన బిన్ని అందు కంపెనీ వారు సకల జనులకు తెలియజేయుచు మేమున పైచెప్పిన బ్రిటిష్ ఇండియా స్టీమ్ నావిగేషన్ కంపెనీ స్టీముల్లో డ్రెక్కులో ప్రయాణముచేయు యావస్థాని ప్రయాణీకులు గాకుగ లేకుండా దిగియుండి పోవుటకు గాను, పూర్వపు రీతిగా అరమణకావ నిధి 2/82 నెంబరు గృహమును "విడిది గృహముగా" ఈ నెప్టెంబరునెల మొదలు తారీఖుననుండి తిరుగి యేర్పాటుచేయవలయునది. ఇట్లు, బ్రిటిష్ ఇండియా స్టీమ్ నావిగేషన్ కంపెనీ ఏజెంట్లు బిన్ని అందు కంపెనీ (మదరాసు) లిమిటెడ్.

THE BENGAL COTTON WOOLEN AND MILLS LTD.,

Wanted agents to sell shares of the above company, which commenced business in grand style and guarantee 20 per cent dividend in the first year. For Prospectus and particulars please apply to Roy Dutta and Co.

172, Bow Bazar Street, CALCUTTA

"తెలుగు సంక్షిప్త లేఖనము"

మీరు ఇల్లుకడలకనే తెలుగు వార్తాపాపం నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట వని. "భాషాక్షయ్య నిమిత్త మతాదిల్ల పంపించండి!"

(13) ఇకాభిరేఖక బ్యూరో, కాకినాడ.

ఆంధ్రజ్యోతిషాలయము

జాతకము

(1) జాతకము (కుండలి) యొక్క పేరుగాని (2) పుట్టినతేది, జననకాల ఘడియలుగాని (3) జాతకునియొక్క జన్మ కాలము, ప్రస్తుతపు వయస్సు, మాత ఉత్తరము వ్రాయునకాలముగాని, తదితరాలలో నేదియోయొకటి మాకు పంపియ్యవలెను. జాతకునియొక్క రూపము, వ్యభిచారము, శిరోశాస్త్రము, వనసంపాదన, ఆయుర్దాయము, భాగ్యము, సంతానము, కళాభిరుచి, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలగు 25 సంఖ్యలు జాతకంబున వ్రాసి ముందుగా రు. 1-4-0 లకు పి. పి. గా పంపవలెను. శ్రీవాసినగంధులు సరిగా నున్నయెడల, జాతకుని యొక్క ఆయుర్దాయము అభిరుచులు, జరుగబోవు ప్రతినయనములు, ఆచార, భవదళ, అంతర్జాతములు లభిస్తాయి.

జాతకము, శాస్త్రసమ్మతముగా రాయబడిన పంపెదము. పూర్వ జాతకమునకు రు. 5 లు, అగును. పూర్వజాతకము వ్రాయించు కొనువారు రు. 2 లు, అధ్యయనముగా పంపవలెను. అట్లు పంపగానే జాతకము పూర్తిగా ఆఖరువరకు రాయబడిన తర్వాత రూపాయలకు పి. పి. గా పంపెదము.

సంవత్సరఫలము
మొత్తమువీధి 1 సం. 100 వరకు ముందు జరుగబోవు ఫలములు వ్రాయును. నెలవారీగా 12 నెలల ఫలములు వివరముగా వ్రాయుటకు పి. పి. ఖర్చులతో రు. 1-4-0 లు అగును. దీనికి జ్యోతిషము గాని జ్యోతిషము గాని మాకు పంపించాలి.

జాతకమార్తాండము

రెండువభాగము ఇది 300 పేజీలు
పంపు లగ్నమును, గ్రహస్థానము, భావస్థానము, మర్త్యములు, పాదకర్మ, అన్యకర్మ, తాత్పర్యసూచకము, సుమాం, 1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషములతోను వ్యాఖ్య భాగ్యములు దుపాదక అంతర్జాతములను, పంపించుటకు సంగతులతో మిక్కిలి సులభమైన ఆత్మీయముగా వ్రాయబడినది. దీనివలన అన్నిసంగతులు పూర్తిగా తెలియును.

(8512) ఆంధ్రజ్యోతిషాలయము, గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు. (గోవాజిల్లా)

ఈ ప్రాంతము నవ్వనియెడల తిరిగి పొమ్మ వాసము చేయవలెను. ఈ 2వ భాగమునకై యిదివరకు దరఖాస్తులు పంపినవారు తిరిగి ఖాత వ్రాసినయెడల కంటే పి. పి. గా పంపెదము. దీనినెల పోస్టుఖర్చులు గాక రు. 2-0-0 లు ఆంధ్రజ్యోతిషాలయమునకు పంపవలెను.

మోహినితైలము—రెండుకలను పెంచి నిగనిగలాడించును
శ్రీపురుషులు వాడుటకు మోగ్యమైనది—5 తులములు నూనెగల సీసా 1-కి ఆణాలు 12 మాత్రమే నెం. 6, తంబు శెట్టిపిడి, మద్రాసు. అన్యతాంజనం డిపో, నెం. 109, ఫ్రెరిరోడ్డు, పోర్టు, బొంబాయి.

సరస్వతిపాఠశాల పుస్తకములు

భారతీ గానుగోదరావు పంతులుగారి ప్రణీతము. (255)
ఈ పాఠశాలము Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడి 1921 మే 22 తేది గజటులో ప్రచురించబడినది. కంటేనే మేము మామీదల వలెనే ప్రచురించుకొనుచున్నాము. Proceedings R. C. No. 127/19 Dated 11-7-19 ప్రకారము Co-operative Societies and Industries ను గురించి పాఠములు వ్రాయించి పాఠశాలలో తీర్పు ప్రచురించవలెను. అప్పటినుండియు మా చిన్ని పాఠశాలము సర్వసాధారణమున బడినది. దీనివల్ల వచ్చిన కొంతమంది మా మిత్రుల పాఠశాల Text Book Committee వారిచే ఆమోదించబడినది గానయు ఇందు కొన్ని పాఠములు పామ్ముగా నున్నవియు శ్రీ ప్రొక్కెర్నరవారికి తెలియవలెనని మా పుస్తకములలో తేనిపోని నింతాంజనము చేయుచు, చాలవలె విద్యార్థులకు తెలియజేసిరి.

గుర్తిహారపాఠము ప్రక. శ్రీ ప్రొక్కెర్నరవారు మేము చేర్చిన పాఠములను ఆమోదించుచు Special Case గామాకు Proceedings R. C. No. 185 E 21-30-5-24 తేదీని పంపియున్నారు. కావున మిద్యాధి కారులకును ఉపాధ్యాయులకును మేము విన్నవించుకొనున దేమనగా మిద్యాధిపాఠముచేయు మా మిత్రులమాటవిని మా సరస్వతిపాఠశాలములపై కినుక బూనక అనేక సూతనవిషయములతో ప్రచురించబడిన మా చిన్ని పుస్తకములను వాడుకలోనికి తెచ్చుభారము మీయది. కావున తగినరీతిని మాకు ప్రోత్సాహముసంగ గలందులకు కోరుచున్నాము.

సరస్వతి గణితభాగ్యంధిని: ... అనేక సూతన విషయములతో, కొత్త పాఠము చేయు తెలుపుచు బాలర భావాభివృద్ధి, కలసింప జేయు నీకే యొక్క తెలుపు, నోటితెలుపు, మంచితెలుపు చేర్చి ప్రచురించబడినది 0-2-0

“మొదటితరగతి 0-3-0, రెండవతరగతి 0-3-0, మూడవతరగతి 0-4-0, నాలుగవతరగతి 0-5-0, ఐదవతరగతి 0-6-0, ఆరవతరగతి 0-7-0 7, 8 అమ్మలలో వన్నె.

అద్దపల్లి లక్ష్మణస్వామి ప్రకాశకుడు.

పుస్తకములు వలయువాడు:— గోవావరీ బుక్కుడిపో, రాజమండ్రి అని వ్రాసిన బడయగలరు.

N. B. మాకట్ల ఎలిమెంటరీవిద్యార్థులకు పాఠముగొనుకొని రకముల స్కూలుపుస్తకములు ప్రేమనీసాహాయ్యము, కాశికములు, నగలు కగ్రా అన్నియు దొరుకును.

సుప్రసిద్ధమైన నంజన్ గూడు దంతచూరము.

రెండు కుటుంబరత్నములు

దంతములను తుల్యపరచుటయందును, తెలుపుచేయుటయందును, పుటుక్కుమును కలగజేయుటయందును అమోఘమైనది. కుడమైన వనమాలికలచే రాయబడినది. మనోహరమైన నువాసగలది. తీపులే ఉప్పుకలిపినది కంపలమును.

1 పాటకు 1 నెలకు సరిపోవును. ధర 1-3 రూ. 0-1-0; 12 పాటములు పి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ. 1-0-0.

శ్రీకృష్ణకృష్ణారీమాత్రము—బిడ్డలు మొదలు ముసలివారి వరకు సకల వ్యాధులకు ఉపయోగింపవచ్చును.

250 మాత్రముగల బుడ్డి 1-3 రూ. 0-4-0; 12 బుడ్డు పి. పి. ఖర్చుతో సహా రూ. 3-0-0 లగును.

ఆయుర్వేద విద్యావేదిక పి. పి. ఖండితులు, నంజన్ గూడు పోస్టు. (మైసూరు జిల్లా) (1)

వలనులభము. ఫల మధికము
ఎలూరులో గొప్ప మేడ లాటరీ
వారి బ్రహ్మన్న గారి
శిశం తాలూకు కే.
00 లకు లాటరీ
చీటి 1-క చొ॥ 3,300 చీట్లు

అమ్మలారా!
కృష్ణజిల్లా, పి. పి. పెద్దబజారులోని మొదటివల
నెం 148 రు కలిగిన ఒంటిన్ని రెండువలములు కలిపి
వాడుడను అద్దాల వీరుచాల ఫిట్టింగును, ఫలము సహా లాటరీ
మాలముగా విక్రయించుచున్నాను. 1922 వ సంవత్సరము ఫిల్ట
రీ 10 వ తేదీనుంచి చీట్లు విక్రయించుచున్నాను. చీట్లు పూర్తి
యగుచున్నవి. లాటరీ చీట్లు యావత్ పూర్తియైన వెంటనే
లాటరీ కలిపే తేది పత్రికలలో ప్రచురింపబడి యెలూరుపట్టణ
ములో ఘరానా మనుష్యుల యెదుట లాటరీ నేయబడును.
గతక ప్రతివారును వారి వారి యదృష్టముల నిర్ణయించుకొనుటకు
కలిగి మంచిరదులుము. త్వరపడును. తిరుగుము మించిపోయిన
తరువాత చక్కాతాపడెన లాభములేదు. లాటరీ చీటి 2వ తరగతి
రూ. 5 లు మాత్రమే. ఇంకా పూర్వమున కలిసియున్న, విభా
ములున్న కొందరూ మా యెలూరులగాని నేడగా వాటి
వాసిగాని తెలుసుకోవలయును. ఈ చీట్లల్ల నమూనా అయ్యె
పొమ్మ కృష్ణజిల్లా యెలూరు వెంట్రోలో ఆపరేటింగ్ డెస్కు
లో నుంచబడును.

2. ప్రతిగామమునందును మంచి యెలూరులు కావల
యును. మంచి కమిషను ఇయ్యబడును. వివరములు కొందరూ
యొకరించి సంతకముచేసినవారికి వ్రాసిగాని, స్వయముగా వచ్చి
గాని తెలుసుకొనవచ్చును. (189)
“చీట్లు కావలసినవాయి, తమ అద్రష్టును గుర్తుము
వ్రాయుచు చీటి 1-కి రు. 5 లు యెలూరు ముడి ఆర్డరు చేసి
యెదుట, అందిన వెంటనే చీట్లు టపాలో పంపించబడును.”
ఎలూరు } మాట్లాడిన సర్వేశ్వరం,
కృష్ణజిల్లా. }
1-7-1922. } నెం. వామ్మనాగడు

ఇది చూచితిరా?

నిజము నమ్ముచు! అనభవమునకు కచ్చును.
మీయొక్క జననకాలమునకు, తేదీ, వారము, సంత
ర్సరము కాని జాతకము తేనియెడల వయస్సు వాసము పంపుదు.
సామదానకఫలములు, ఆయుర్దాయము, కళాసంతాన ఋణ
ములు దర్శిత, భాగ్యము, వైదు, ఉద్యోగము, కర్మలకు
మహాదళకు ఫలములు వ్రాయుటకు రు. 8-0-0, పూర్వజాత
కము అనగా మహాకారికర్త కావలములకు 5-0-0, ఒక సం
త్సరముకు మాత్యుఫలములు వ్రాయుటకు 1-4-0.
పోస్టేజి ప్రత్యేకము.
శ్రీధర వెంకటసిద్ధాంతి,
నేయూరు, ఆంధ్రజ్యోతిషాలయము, గోవావరీ జిల్లా

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడి, యూ
రప్యూ స్థలాభవము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంత్రశాస్త్రము,
భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక రిమా
మలు విచిత్రవిశేషవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుల
మాయముచేయుట, మామిడిచెట్టును త్రొక్కించుట, జీవముతో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట.
భూమిపై నగముయెత్తిన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాఠము
తెలుగుభాషలో అతి సులభమైన శైలిని వ్రాయబడి యున్నది.
ఈ గ్రంథమును చదివిన ఆత్మదృఢముగా మేలిక చేయులరని
గాఢరీటి యుచ్చునున్నాము. దీనినెల రూ. 4-0-0. త్వరపడును.
పి. ఆర్. జనార్దనసంనాయుడు, డంగోలు, గుంటూరుజిల్లా

కట్టలా? కత్తులా?

రెండును కట్టలలో చిత్రముగా నిమగ్నబడ్డ కత్తులు.
ప్రతిదినము వందలు ఖర్చు. (8785)
ఒకటి తెప్పించి చూచిన దానివిలువ మీకే తెలియ గలదు.
నెల 8-8-0 మొదలు 25-0-0 వరకు గలవు.
ఇంకను తక్కువ ధరలవి గాని, ఎక్కువధరలవి గాని కావలసిన
యెడల తయారుచేయించి పంపగలము. పోస్టేజి కగ్రా తేద
భారతవస్తుభవనము - బెజవాడ.